TRST, sobota
5. januarja 1957
Leto XIII. - Št. 5 (3540)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 25 lir
Tel. 94-638,
93-808, 37-338
Poštnina plačana v gotovini

UREDNISTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podruž. GORICA: Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. - Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 60 din.

MALI OGLASI: 20 lir beseda. - NAROCNINA: mesečna 480, vnaprej; četrtletna 1300, polletna 2500, celoletna 4900 lir. - FLRJ: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - 2 - 375 - Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

Pred objavo Eisenhowerjevega programa za Srednji vzhod

Deljena mnenja diplomatov in parlamentarcev o doktrini Nasprotovanje Indije, arabskih držav in Jugoslavije

Francija zadovoljna z «Ikovo doktrino» - Neuraden sovjetski predlog za sestanek šestih: Velike Britanije, Francije, ZDA, SZ, Egipta in Indije - «Izvestja» obtožujejo ZDA vračanja k hladni vojni

LONDON, 4. — *Sovjetski diplomati v Londonu so danes, kot poroča United Press, izdali neuraden poziv za konferenco šestih (Velika Britanija, Francija, ZDA, SZ, Egipt in Indija) o Srednjem vzhodu.*

Neki sovjetski diplomat je v razgovoru z nekim zahodnim novinarjem izjavil med drugim: «Lahko pride do plodnih stikov za rešitev napetosti na Srednjem vzhodu z razgovori na najvišji ravni med velikimi državami ob udeležbi Egipta in Indije». Izjavil je tudi, da bi argument teh razgovorov bil priprava temeljne formule kot prvi korak za obširnejša pogajanja za rešitev sedanjih nasprotij na tem področju: arabsko-izraelsko vprašanje, vprašanje Sueza in lastnina petrolejskih vrelcev. Taka konferenca ne bi iskala končne rešitve vprašanj Srednjega vzhoda, pač pa bi postavila temelje za dokončno rešitev.

Dan pred predložitvijo novega Eisenhowerjevega programa za Srednji vzhod kongresu so mnenja ameriških parlamentarnih in diplomatskih krogov deljena. V diplomatskih krogih se ugotavlja, da sta ugodno reagirali dve nearabski državi Srednjega vzhoda: Turčija in Iran. Na drugi strani pa še dalje prihajajo negativne reakcije vseh arabskih držav, zlasti pa Egipta. V političnih krogih ne prikrivajo tudi važnosti neugodne reakcije Indije in Jugoslavije.

Na parlamentarnem področju je značilno, da je zunanjepolitični odbor prestavniške zbornice — ki sicer nima pravice sklepanja — sklenil, da bo v ponedeljek začel proučevanje Eisenhowerjevega načrta s «pričevanjem» raznih osebnosti, kakor bivših predsednikov ZDA Trumana in Hooverja, bivših državnih tajnikov Deana Achesona, Jamesa Burmesa in Georgea Marshalla.

Nekaka negotovost se opaža tudi v krogih republikanske stranke, pri čemer je treba upoštevati, da v mnogih parlamentarnih krogih gledajo zelo previdno na nove pobude zunanje politike, upoštevajoč ostre kritike, ki so jih večkrat izrekli ameriški zavezniki na račun ZDA. Ti krogi so še pod vtisom zadnjih dogodkov v Egiptu in pod vtisom stališča londonske in pariške vlade, ki je bilo povsem nasprotno ameriškemu stališču.

Kakor rečeno, pa je treba upoštevati tudi, da je bila indijska reakcija na «Eisenhowerjevo doktrino» povsem negativna, kar kaže na bistvena nesoglasja med ameriškim in indijskim stališčem glede Srednjega vzhoda.

Ameriški republikanski senator Knowland je danes izjavil, da je besedilo resolucije, ki jo bo Eisenhower jutri predložil kongresu, v dokončni izdelavi. Dodal je, da se vlada ne po uprla popolni diskusiji o tej resoluciji in da bo senatni zunanjepolitični odbor uporabil deset do petnajst dni, da zbere potrebna mnenja.

Demokratični senator Mansfield je izjavil, da mora predsednik Eisenhower oceniti «ceno in nevarnosti» te resolucije. Republikanski senator Dirksen je izjavil, da predvideva, da bo predsednik «dosegel, kar zahteva».

Stirje novi demokratični senatorji, Carrol, Clark, Church in Lauše pa so izjavili, da bodo proučili razne strani tega vprašanja, preden se izrečejo.

Predstavnik ameriškega državnega departmaja je danes na tiskovni konferenci izjavil, da mu ni nič znanega o kakem načrtu ameriške vlade za velika dela o ureditvi Nilove doline. Washingtonski list «Evening Standard» je namreč objavil govorice o takem načrtu, ki naj bi spadal v okvir programa pomoči Srednjemu vzhodu, ki ga bo Eisenhower napovedal jutri.

List zatrjuje, da bodo Egipt, Sudan, Etiopija ter britanski protektorat Uganda in ozemlje Tanganika, ki sta pod skrbništvom OZN in ju sedaj upravlja Velika Britanija, povabljeni, naj sodelujejo pri pripravi tega načrta, ki bi obdržal, kar je bilo najboljšega v načrtu za zgraditev asuanskega jezu.

S tem v zvezi je predstavnik državnega departmaja izjavil, da ZDA ne nameravajo obnoviti svoje ponudbe za pomoč za graditev asuanskega jezu.

Predstavnik francoskega zunanjega ministrstva pa je na današnji tiskovni konferenci izjavil, da francoska vlada z zadovoljstvom sprejema «Eisenhowerjevo doktrino» za Srednji vzhod, kakor so jo ZDA obrazložile francoski in angleški vladi.

Izrekel je tudi zadovoljstvo, «ker se zdi, da so ZDA sprejele načelo, ki sta ga Francija in Velika Britanija skušali dokazati, in sicer veliko važnost, ki jo Srednji vzhod ima za obrambo svobodnega sveta».

Dodal je: «Američani so sedaj prepričani kakor mi, da se bo mir na tem področju lahko rešil, samo če bomo izšli iz sedanjega položaja, in dokler ne bodo vprašanja resena s splošno izraelsko-egiptovsko mirovno pogodbo, bo položaj ostal nevaren. Gotov sem, da se ameriška vlada strinja s tem stališčem.»

Predstavnik je zatem dejal, da bodo, še preden se dosežejo ti nameni, potrebna potrpežljiva pogajanja, in je dodal, da se Francija strinja z ZDA o tem, da je potrebno zvišati življenjsko raven na Srednjem vzhodu. Dejal je tudi, da «se zaveda važnosti prispevka, ki ga ZDA lahko dajo v tem smislu».

Zatem je predstavnik izjavil, da Francija priznava, da je OZN najboljši sedež za poizkuse rešitve vprašanj Srednjega vzhoda. Dejal je tudi, da se zdi angleški predlog za internacionalizacijo področja Gaze dober in je dodal, da upa, da bodo velike države in OZN ta predlog resno upoštevale. Rekel je tudi, da upa, da bo v zalivu Akaba pomorska plovba lahko zopet svobodna.

Na koncu je izjavil, da se bo francoski zunanji minister Pineau, ki bo odpotoval v New York na razpravo o Alžiru v OZN, verjetno sestal z glavnim tajnikom Hammarskjoeldom in z raznimi člani delegacij ter se z njimi razgovarjal o bodočem položaju Sueškega prekopa in o vprašanjih Srednjega vzhoda.

V zvezi z «Eisenhowerjevo doktrino» piše dopisnik «Izvestija» iz New Yorka: «ZDA so nenadoma sklenile povečati kredite za oborožitev Izraela in drzav članic napadalnega bagdadskega pakta ter zahtevati od kongresa pravico za predsednika Eisenhowerja, da uporabi ameriške oborožene sile na Srednjem vzhodu, ko se bo njemu to zdelo koristno. Ta intervencija vključuje zasedbo ozemlja suverenih drzav arabskega vzhoda. Številni delegati azijskih držav v OZN niso mislili, da si bo ameriška vlada sama snela svojo pacifistično krinko. Nihče ni mislil, da se bodo ZDA odkrito vrnile k hladni vojni, k nevarni izzivalni in avanturistični politiki. Prisiljeni smo ugotoviti, da imajo ZDA iste namene kakor angleško-francosko-izraelski napadalci, ki nameravajo uničiti neodvisnost in suverenost držav Bližnjega vzhoda za vzpostavitev kolonializma. Dolžnost Združenih narodov je obsoditi in ustaviti ameriško intervencijo na Srednjem vzhodu ter preprečiti njeno politiko, ki bo samo povečala mednarodno napetost in škodovala ugledu OZN».

DANES

Prepuščamo besedo o najaktualnejših političnih dogodkih Branku Draškoviću, o čemer nam poroča nas beograjski dopisnik sledeče:

Zastopnik državnega tajništva za zunanje zadeve Branko Drašković je izjavil na današnji tiskovni konferenci, da se zadnje čase na raznih straneh in ob raznih priložnostih govori o stališču Jugoslavije glede odnosov med socialističnimi državami in o njenem stališču o nekaterih aktualnih vprašanjih mednarodnega razvoja. V zvezi s tem je Drašković poudaril, da gleda Jugoslavija na odnose med socialističnimi državami v duhu moskovske in beograjske deklaracije.

«Razlike v stališčih so normalen pojav. Konstruktivna diskusija je koristna, medtem ko neobrazložene moralno-politične ocene niso koristne. Dejstvo je, je nadaljeval Drašković, da sedaj z Vzhoda in Zahoda, dejansko z blokovskih pozicij, ugovarjajo naši politiki in našim posameznim političnim stališčem, ki se napačno tolmačijo. Takšno nepravilno gledanje je po našem mnenju posledica propagandne borbe, ki se danes vodi med bloki in v kateri se ponovno v prvi vrsti poudarjajo kruta ideološka stališča in motivi. Za nas je to razlog več, da nadaljujemo politiko miroljubne aktivne koeksistence, ki edina lahko zagotovi in ohrani mir.»

V zvezi z novim programom ameriške vlade za Bližnji vzhod je Drašković poudaril, da je izvajanje te politike še bolj zapletlo že tako občutljiv položaj na Srednjem vzhodu. Jugoslovanska vlada ima za «napačno in škodljivo spričo sedanjega položaja na tem področju govoriti o *«praznini»*, s čimer se odreka arabskim narodom pravica in sposobnost, da gospodarijo na lastni zemlji. S tem se tudi legalizira krepitev nasprotij in možnosti spopada med velikimi silami na tem področju.»

O najnovejši poslanici predsednika ZDA Eisenhowerja Bulganinu je Drašković izjavil, da je bistveno, da obstaja na obeh straneh pripravljenost, da se nadaljuje v katerem koli okviru razprava o razorožitvi.

Drašković je dalje izjavil, da ni nobenih novih momentov v zvezi z obiskom maršala Tita v ZDA.

Dalje je izjavil, da je do sedaj pribežalo v Jugoslavijo skupno 2236 madžarskih beguncev, od katerih se je 132 vrnilo v domovino, medtem ko jih je samo 29 odpotovalo v Italijo in Francijo.

Na vprašanje, ali pisanje kitajskega lista «Jen Min Ži Bao», da «stališče maršala Tita lahko pripelje do razdora med socialističnimi državami», pomeni, da je KP Kitajske spremenila svoje stališče do Jugoslavije, je Drašković odgovoril: «Za takšen zaključek o jugoslovanskem stališču ni nobene osnove. Pisanje omenjenega kitajskega lista sedaj jugoslovanska vlada proučuje.»

B. B.

Pred pogajanji med FLRJ in Italijo o kreditiranju

BEOGRAD, 4. — Po vesteh Jugopressa bo konec januarja odpotovala v Rim jugoslovanska gospodarska delegacija na pogajanja za sklenitev sporazuma o kreditiranju italijanskih dobav Jugoslaviji. Sporazum bi moral v smislu prejšnjega sporazuma o posebnih dobavah zagotoviti Jugoslaviji čim ugodnejše kreditne pogoje.

Razgovori v Moskvi z vladno delegacijo Vzhodne Nemčije

MOSKVA, 4. — Moskovski radio je javil, da so se danes zjutraj začeli razgovori med sovjetskimi voditelji in delegacijo Vzhodne Nemčije.

Pred začetkom razgovorov je Vorošilov sprejel člane nemške delegacije ob navzočnosti zunanjega ministra Šepilova in pomočnika zunanjega ministra Zorina.

Vzhodnonemški radio je sporočil, da so se današnjih razgovorov udeležili Bulganin, Mikojan, Sepilov, Pervuhin in Saburov, sovjetski poslanik v Vzhodni Nemčiji Puškin in drugi člani sovjetske vlade. Radio je pripomnil, da bodo razgovori trajali verjetno en teden.

V svojem poročilu je radio tudi javil, da so nemški in sovjetski voditelji začeli razgovore «o ukrepih za nadaljnji razvoj in za okrepitev prijateljskih vezi» med obema državama. Na današnjem sestanku so si izmenjali misli in maršal Bulganin je izrekel prepričanje, da bodo razgovori «pripeljali do večje okrepitve v socialističnem taboru in bodo koristili interesom miru na vsem svetu».

Ministrski predsednik vlada Vzhodne Nemčije Grotewohl pa je počrobno opisal notranjo in zunanjo politiko svoje vlade.

Pred francosko protiofenzivo v Alžiru in v skupščini ZN

Tudi včeraj je prišlo do ostrih spopadov s francoskimi četami - Alžirski pogoji za pogajanja

PARIZ, 4. — Alžirsko vprašanje je prišlo v skrajno ostro fazo. Medtem ko se v Alžiru množijo atentati, sabotažne akcije in spopadi med osvobodilno vojsko in francoskim vojaštvom in se prepad med francoskim in muslimanskim prebivalstvom vedno bolj širi, je predstavnik alžirske fronte za narodno osvoboditeh Yasid predložil političnemu odboru OZN spomenico, ki izključuje sleherno možnost pogajanj s Francijo, če ta ne prizna Alžiru pravice do narodne neodvisnosti.

To stališče alžirske fronte za narodno osvoboditev podpira skoraj vse alžirsko prebivalstvo in zaradi tega bo «izjava o namenih», ki jo Mollet pripravlja, naletela prav gotovo na ne preveč ugoden odmev.

O Alžiru je danes Mollet govoril z zunanjim ministrom in z ministrom rezidentom Lacostom. Pozneje sta Mollet in Pineau obravnavala to zadevo tudi s finančnim ministrom Ramadierom in z obrambnim ministrom.

Po razgovoru je Pineau potrdil, da bo v torek odpotoval v ZDA, kjer se bo udeležil dela skupščine OZN. V New Yorku bo proučil vsa aktualna vprašanja, med katerimi so razorožitev, sueška kriza in alžirsko vprašanje.

Ne ve se še, kakšna bo protiofenziva, ki jo namerava francoska vlada začeti v OZN in Alžiru. Če se bo Francija omejila, kakor se sliši z več strani, na podelitev čim večje avtonomije v okviru francoske suverenosti, je malo upanja na hitro rešitev tega vprašanja.

Poleg tega se v Franciji razburjajo tudi nad Burgibovim načrtom, ki ga je včeraj omenil ob navzočnosti libijskega ministrskega predsednika. Ta načrt predvideva ustanovitev severnoafriške skupnosti «Magreb», ki naj bi segala od Solluma do Casablance in bi zajemala Libijo, Tunizijo, Alžir in Maroko. Ta načrt bi namreč prinesel rešitev alžirskega vprašanja, ki ne bi odgovarjala pariški želji. Utegnil pa bi vzbuditi precejšnje zanimanje pri drugih delegacijah OZN in pri prizadetih državah.

Iz Alžira medtem javljajo, da so bili sinoči izvršeni novi napadi. V Boni in v štirih različnih krajih so z nekaj minutami razlike uporniki vrgli štiri bombe.

V predmestju Alžira sta bili ranjeni dve osebi, drugih osem je bilo ranjenih, ko sta eksplodirali dve bombi tudi v predmestju Alžira, kjer je bil ranjen tudi en Francoz s streljom iz brzostrelke.

Včeraj je prišlo tudi do močnega spopada med uporniki in francoskimi četami. Francoska agencija France Presse javlja, da je med uporniki bilo 15 mrtvih, ne javlja pa francoskih izgub. Dalje poročajo v francoskih krogih, da je bilo v več spopadih z uporniki na področju Akbou vzhodno od Alžira ubitih 63 upornikov ter zajete velike količine orožja. Ti krogi zatrjujejo, da na francoski strani ni bilo izgub. V zadnjih tednih so se po nekem času relativnega miru pomnožili in zaostrili spopadi med uporniki in francoskimi četami. Hkrati se je povečalo tudi število atentatov v mestih in sabotažnih dejanj.

Uradni predstavnik je tudi izjavil, da Zahodna Nemčija vsaj za letos ne namerava zahtevati od glavne skupščine OZN, naj obravnava vprašanje nemške združitve. «Do takega koraka nemške vlade, pa lahko vedno pride, zaradi tega, ker delitev Nemčije predstavlja vedno nevarnost za mir», je pripomnil predstavnik.

V kratkem pa bo v Bonnu začela angleško-nemška gospodarska komisija proučevati vprašanje plačila stroškov za vzdrževanje britanskih čet v Zahodni Nemčiji. V poučenih krogih so mnenja, da nameravajo Britanci predlagati plačilo 800 milijonov mark.

Ista komisija bo morala tudi proučiti in rešiti vprašanje anticipiranega vračila nemških povojnih dolgov Angliji. Zahodna Nemčija bi bila baje pripravljena plačati vse dolgove, ki znašajo skupno 120 milijonov šterlingov, v petih obrokih.

Kancler Adenauer, podkancler Bluecher in obrambni minister Strauss pa so danes sprejeli ameriško delegacijo, ki bo obiskala 18 evropskih in azijskih držav, da potem poroča o potrebah vojaške gospodarske in tehnične pomoči.

—«»—

Trgovinski sporazum med FLRJ in SZ za 1957

BEOGRAD, 4. — Pričakujejo, da bo te dni odpotovala v Moskvo jugoslovanska gospodarska delegacija na razgovore za sklenitev novega trgovinskega sporazuma za leto 1957. Jugoslovansko delegacijo bo vodil državni podtajnik za blagovni promet Ljubo Babič.

—«»—

Sprejet manifest kongresne stranke

NOVI DELHI, 4. — «Socializem je končni smoter stranke indijskega kongresa, toda ni mogoče jamčiti, da bo ta smoter dosežen v desetih, petnajstih ali tudi dvajsetih letih,» je izjavil Nehru ob zaključku debate glavnega odbora stranke o volilnem manifestu.

Volilni manifest je bil odobren s spremembo, ki zahteva, naj se začne akcija za izboljšanje življenjskih in socialnih pogojev kmečkih delavcev, ki nimajo zemlje.

V zvezi z Nehrujevim obiskom v ZDA zatrjujejo v londonskih krogih, da je eden glavnih rezultatov tega obiska sporazum, da bodo ZDA prispevale v veliki meri k finansiranju drugega indijskega petletnega načrta. Stroški v tujih valutah se za ta načrt računajo na okoli 1400 milijonov dolarjev. ZDA naj bi dale Indiji kredit 600 ali 700 milijonov dolarjev, ki bi kril približno polovico izdatkov. Poleg tega se bo baje Indija pogajala za posojilo 400 milijonov dolarjev pri Mednarodni banki.

—«»—

Vesti iz Madžarske

BUDIMPEŠTA, 4. — Popoldnevni časopis «Esti Hirlap» poroča, da bo Kadarjevi vladi 8. februarja predložena reorganizacija delavskih svetov pri poštnih uradih, železnicah, prevoznih podjetjih in drugih sektorjih. Ministrstvo za livarne in stroje je izdelalo posebna načela, na podlagi katerih naj bi se odpuščali delavci v smislu nove Kadarjeve gospodarske politike. Ta načela v prvi vrsti zahtevajo, da ostanejo na svojih mestih najboljši delavci, odpustijo pa naj se starejši, ki bodo lahko živeli od pokojnin, upoštevati je treba dalje socialne činitelje kot na primer matere, ki vzdržujejo svoje družine, odpustijo naj se tisti, ki se lahko zaposlijo v kmetijstvu, odpusti naj se od zakonskega para eden, če sta oba zaposlena itd. Neki drug list pa poroča, da bo nov Kadarjev program objavljen čez nekaj dni.

Partijsko glasilo «Nep Szabadsag» poroča, da je madžarska policija zaplenila veliko količino orožja v Karpaloti v zahodni Madžarski ter da sedaj išče neko tolpo izsiljevalcev, ki si je dala ime «Maleterieva skupina», ker so zahtevali od neke osebe, naj položi na določenem mestu 6000 forintov. Po nekaterih vesteh je general Maleter v budimpeštanskem zaporu, po drugih vesteh pa naj bi bil svoboden in načeljuje skupini upornikov v bakoniiskih gozdovih.

Radio je sporočil, da je vojaško sodišče obsodilo na smrt nekega mladinca, ki je protizakonito nosil orožje, nad katerim je bila smrtna obsodba tudi izvršena. Obsojeni je priznal, da je streljal na sedež KP v Budimpešti, kjer je padlo več oseb.

Sindikalno glasilo «Nepakarat» piše, da bi morala Madžarska prejemati od OZN tehnično pomoč podobno kot jo prejema Jugoslavija, ki je v okviru te pomoči poslala številne strokovnjake v inozemstvo. Madžarska naj bi prejemala tudi opremo za znanstvene laboratorije, pri čemer naj bi posredoval Mednarodni Rdeči križ.

Polemika okrog KPI se nezadržno širi

Togliatti poudarja pravilnost sklepov nedavnega kongresa KPI

Tudi Pertini in Tanassi v polemiki o Realeju in nekaterih, ki so izstopili iz partije - Delegacija PSI je danes odpotovala na uraden obisk na Poljsko

(Od našega dopisnika)

RIM, 4. — Danes se je sestala vlada, ki je svojo sejo nadaljevala še popoldne. Poleg drugega so v načelu odobrili po Gonelli predložen zakonski načrt o reformi senata. Pozneje je Gonella Ansi izjavil, da pravzaprav gre za kako reformo senata.

V parlamentarnih krogih se govori, da bo poslanska zbornica sklicana za 15. t. m., senat pa naj bi začel delo 22. t. m.

V zvezi z Realejevim primerom in vsem, kar se v teh dneh o tem piše, je dal Togliatti kratko izjavo listu «Paese-Sera»:

«Nimam nikake posebne izjave, je najprej rekel generalni tajnik KPI. Vprašanja politične smeri naše partije in njenih nalog so bile določene, in to pravilno, na našem nedavnem kongresu. Disciplinska vprašanja pa spadajo, kadar se pojavijo, v kompetenco zadevnih organizacij. Kar se mene osebno tiče, z zanimanjem opažam, kako se moje ime v vsem tem hrupu pojavlja ponovno vsaj desetkrat ali dvajsetkrat v vsaki koloni časopisa. To me dela mlajšega. Zdi se mi, da zopet doživljam dneve slovitega «Memoriala» Salvarezza, iz katerega prihajajo — tako se vsaj zdi — današnje izjave tega ali onega ubežnika, in še druge bolj odmaknjene dneve. Preseneča popolna odsotnost iznajdljivosti. Vedno isto kašo premlevajo ti nesrečneži in vendar je naša partija šla že tako daleč naprej in gre še vedno naprej na nevoljo vseh! Hotel bi še poudariti, je še dejal Togliatti, da je to moja edina izjava v zvezi s temi stvarmi. To povem zato, ker sem bil opozorjen na neki komentar v «Avanti» o izjavah, ki jih nisem dal in se mi niti nikoli ni sanjalo, da bi jih bil dal. Smo pač sredi lažnivcev, kar pa je v ostalem normalna stvar v protikomunističnih kampanjah, na katere smo že nekaj časa navajeni.»

Po tej Togliattijevi izjavi je dal senator Reale izjavo listu «Giorno», v kateri pravi: «Diskusija, do katere sem hotel na vse načine pripraviti voditelje KPI, ima namen, da pride do razjasnitve idej, ki v korist italijanskega delavskega razreda lahko najde vsakemu svojo pot. Zadnje izjave Togliattija se slabo podajo hudemu političnemu trenutku, ki ga doživljamo. Nikakor ni mogoče izogniti se problemom, ki so se danes odprli pred zavestjo vsakega pravega člana komunistične partije. Slabo prikrivajoč zadrego človeka, ki nima argumentov pred porazno silo resnice, je Togliatti še enkrat dokazal pomanjkanje spoštovanja do delavskega razreda.» Potem pravi Reale, da je po istem sistemu sedaj začel še Pajetta svojo obrekovalno kampanjo. Pri tem se nekatera sumničenja spuščajo celo na stopnjo škandalističnega časopisja. Namesto izvijanja bi bilo na mestu, da bi se voditelji KPI odločili za debato, ki jo je Reale predlagal ter tako omejili polemiko samo na politično področje.

V uradnem sporočilu o izključitvi iz partije, ki ga je danes prejel Reale, je tudi napisano, da je dovoljen priziv na centralno kontrolno komisijo.

Podtajnik PSDI je danes komentiral izjavo podtajnika Italijanske socialistične stranke Pertinija. Pertini je namreč listu «Corriere d'informazione» izjavil sledeče: «Ne glede na očitke, ki jih prizadeti delajo vodstvu KPI, ne odobravam njihove odločitve, da se postavijo izven partije, predvsem pa da se poslužujejo delavskemu gibanju sovražnega tiska za izražanje svojih kritik. Kadar kdo zares ljubi in občuti partijo, ostane v njenih vrstah, pa čeprav na poziciji kritike proti vodilni skupini. Toda kritizirati je treba v partiji in ne izven partije. Vedno se strinjam z mnenjem, ki ga je svoj čas izrekel neki prvoboritelj socializma; Filippo Turatti, ki je bil, lahko se reče, vse svoje življenje v stranki na položaju kritike takratnih socialističnih voditeljev. On je rad dejal: „Bolje je biti v zmoti s partijo kot imeti prav proti partiji". Jaz sem in bom vedno tega mnenja».

Tanassi pa je Pertiniju zameril, da je omenil Turattija, češ da se je ta boril v socialistični in demokratični stranki, katere politična smer se je vedno določala na kongresih, medtem ko se pa politična smer KPI določa kar iz Moskve. V ostalem pa Pertini ve, je še dejal Tanassi, kakšno je bilo stališče našega velikega tovariša Turattija tako do razcepa v Livornu kot pozneje do maksimalistične stranke. Nadalje očita Tanassi Pertiniju, da ne razume notranjih ideoloških in političnih bojev mnogih članov KPI, ki se še niso odrekli članstvu partije samo iz nekega slabo razumevanega «patriotizma partije». Najhuje pa je po Tanassiju to, da Pertini ne razume, da je edini način za ustvaritev stranke vseh italijanskih delavcev ta, da se likvidira organizacija komunistična birokratična aparata, ki po eni strani vara delavce, po drugi pa daje desnici povod, da s protikomunistično križarsko vojsko napada sploh delavce, kmete, srednji sloj.

Stiričlanska delegacija PSI je danes z letalom odpotovala na uraden obisk na Poljsko. V delegaciji so De Martino, Santi, Mancini in Vecchietti, glavni urednik glasila «Avanti».

Predstavniki levice v socialdemokratski stranki so imeli daljši sestanek, po katerem so odobrili skupno izjavo. Med drugim pravijo, da morajo sedaj, v komunistični krizi, vsi zavestni socialisti imeti socialistično združitev za dogodek, ki prekaša vse ostale probleme. Zato je treba s to združitvijo pohiteti, ne oziraje se na vprašanje vlade ali volitev. Predstavniki levice zahtevajo tudi sklicanje strankinega kongresa čimprej. Na sestanku so bili poleg drugih Zagari, Faravelli, Mondolfo, Paresce.

A. P.

—«»—

Roparski napad na banko pri Milanu

MILAN, 4. — Danes zjutraj so trije moški z zakrinkanim obrazom in oboroženi z brzostrelko vdrli v Palazzolo Milanese v «Banco di Desio». Ubili so uradnika Feliceja Solara in se polastili večjega zneska denarja. Roparji so prišli do banke z avtomobilom, ki so ga včeraj ukradli nekemu novinarju. Avtomobil so nocoj našli in ga vrnili lastniku. Roparjev pa niso še izsledili, čeprav so mobilizirali veliko število policijskih sil in karabinjerjev.

—«»—

Položaj na Sumatri

DJAKARTA, 4. — Indonezijski glavni štab je danes javil, da bo obsedno in vojno stanje postopoma razširjeno na vso Sumatro.

Guverner severne pokrajine Sumatre Pontas pa je danes izjavil, da je pozval predsednika Sukarna, naj nujno pride v to pokrajino. To področje je namreč deloma zasedeno po uporniških četah.

Na sestanku, ki je bil danes v Djakarti, se voditelji sedmih strank, ki so v vladni koaliciji, niso uspeli sporazumeti o skupni politiki spričo upora na Sumatri. Stranka Masjumi, ki se zavzema za sestavo vlade, kateri naj bi predsedoval bivši podpredsednik republike Hatta, misli baje umakniti iz vlade svojih pet ministrov in isti namen imata baje krščanska in katoliška stranka, ki imata vsaka dva ministra.

—«»—

RIM, 4. — Predsednik republike je pristal na imenovanje Ahmeda Taibi Ben Hima za maroškega veleposlanika v Rimu.

Ob pogajanjih med Bonnom in Moskvo

BONN, 4 — Predstavnik bonnske vlade je danes na tiskovni konferenci izjavil, da «sovjetski ministrski podpredsednik Mikojan ni v Bonnu». Zdi se, da se je razširila vest o Mikojanovem prihodu v Bonn v zvezi z razgovorom ki ga je Adenauer imel s sovjetskim poslanikom v Bonnu Smirnovom pred božičem. «Na tem razgovoru, je pripomnil predstavnik, je bilo v pozitivnem smislu načeto vprašanje nemško-sovjetskih pogajanj za trgovinski sporazum.» Poslanik Smirnov pa je sedaj v Moskvi in se bo verjetno vrnil v Bonn šele po končanih razgovorih med sovjetskimi in vzhodnonemškimi voditelji.

Predsednik Avstrije Theodor Koerner umrl

Začasno je predsedniške funkcije prevzel kancler Raab

DUNAJ, 4. — Predsednik avstrijske republike Theodor Koerner je danes umrl v svojem stanovanju na Dunaju. Imel je 84 let.

Koernerja je zadela srčna kap v njegovem stanovanju v dunajskem predmestju Grinzing ob 15.15. Danes zjutraj ob 8 je predsednik kakor običajno odšel v svoj urad in delal s svojimi sodelavci, katerim se je zdel dobre volje. Ob 13. uri je zapustil urad in se vrnil v svojo vilo v Grinzingu, kjer je kosil. Okoli 15. ure je sprejel svojega zdravnika prof. Hoffa, ki ga je pregledal vsak dan. Ko se je z njim razgovarjal, ga je zadela kap in je kmalu potem umrl v naročju zdravnika.

Na podlagi ustave je kancler Julius Raab prevzel funkcije predsednika, ko je dobil sporočilo o Koernerjevi smrti. Uradno javljajo, da bo pogreb predsednika v začetku prihodnjega tedna.

Koerner je umrl štiri mesece pred potekom predsedniškega mandata šestih let. Zaradi srčne napake, za katero je trpel, je že sporočil, da ne misli več kandidirati za predsednika.

Dve vojni, pet režimov, ena revolucija in več aretacij, to so bile etape Koernerjevega življenja. Bil je oficir avstroogrske monarhije in je bil 27. maja 1951 v starosti 78 let izvoljen za predsednika avstrijske republike.

Bil je sin višjega častnika in tudi on polkovnik pod bivšo monarhijo. V prvi republiki je bil povišan v generala, po smrti predsednika Rennerja pa je postal najbolj popularna osebnost v socialistični stranki in med najvidnejšimi figurami v novi Avstriji. Bil je dunajski župan od leta 1945. Med neredi oktobra l. 1950 v sovjetskem sektorju Dunaja je sam prišel na barikade, ki so jih postavili stavkajoči, in je te pozival, naj ne zgubijo hladnokrvnosti. Ker je imel velik vpliv na množico, se mu je posrečilo s svojim pozivom vzpostaviti red.

Theodor Koerner se je rodil 24. aprila 1874 v Komornu na Madžarskem in si je, kakor oče, izbral vojaški poklic. V prvi svetovni vojni je bil kot načelnik glavnega štaba na soški fronti. Proti koncu prve vojne, leta 1918, se je pridružil socialističnemu gibanju in po avstroogrskem porazu je odkrito navezal stike s socialdemokrati, za katerih akcijo se je dolgo zanimal. Julius Deutsch, poznejši organizator mednarodnih brigad v Španiji, ki je pozneje postal državni tajnik za oborožene sile, mu je poveril nalogo, da reorganizira avstrijsko vojsko «na demokratični podlagi».

Jeseni 1923, ko so bili socialisti izključeni iz vlade, je bil Koerner, ki je medtem postal general, uračno upokojen. Izvoljen je bil za poslanca in se je posvetil ustanavljanju «Schutzbunda», neke vrste oborožene socialistične milice, katere namen naj bi bil upreti se slehernemu poskusu desničarskih udarov.

Po delavski vstaji februarja 1934 je bil aretiran zaradi vloge, ki jo je imel pri delovanju «Schutzbunda». Bil je eno leto v zaporu in se je nato umaknil iz javnega življenja.

Po «Anschlussu» leta 1941 so skušali Nemci pridobiti Koernerja zase, upoštevajoč njegove vojaške sposobnosti. Zavrnil pa je vse predloge in ni hotel stopiti ponovno v službo. Gestapo ga je dvakrat zaprla.

Leta 1945 po osvoboditvi Dunaja je bil soglasno izvoljen za župana avstrijske prestolnice. Pokazal je veliko sposobnost pri upravljanju in je imel velik uspeh pri obnovi uničenega mesta. Bil je splošno spoštovan.

Leta 1951 ga je socialistična stranka kandidirala za predsednika republike kot naslednika Rennerja. Bil je izvoljen z veliko večino 21. maja 1951.

Sirija začela pogajanja za združitev z Egiptom

V Riadu se bodo sestali Naser, Kuatli, kralj Husein in kralj Saudove Arabije

KAIRO, 4. — Sirski državni minister Salah Akil je dopisniku egipovskega radia izjavil, da je Sirija že začela pogajanja za združitev z Egiptom in je že sprejela obširne ukrepe v tem smislu. Dodal je, da bo Sirija še dalje delovala v tej smeri «do popolnega uresničenja arabske enotnosti v duhu sirske ustave».

V pregledu egiptovskega tiska, ki ga je oddajal kairski radio, so omenjeni komentarji časopisov o pogajanjih za združitev med Sirijo in Egiptom. «Al Gumhurja» se sklicuje na izjave, ki jih je s tem v zvezi podal predsednik sirske vlade Sabri Asali v parlamentu, in pravi, da gre za najboljši odgovor na zadnji napad na Egipt. «Poročilo Asalija, pise dalje list, je nov prispevek sirske vlade pri naporih za strnitev vrst pred skupnim sovražnikom. Enotnost obrambne politike arabskih držav bo prinesla v odnosu vojaških sil spremembo, ki bo neugodna za imperializem, enotnost zunanje politike arabskih držav pa bo okrepila vpliv teh držav na usmerjanje mednarodne politike tako v OZN kakor tudi izven te organizacije. Za odpor proti napadalnim političnim spletkam, zaključuje list, je Sabri Asali pustil odprta vrata vsem svobodnim arabskim državam od Perzijskega zaliva do obale Atlantskega oceana.»

Egiptovski listi pišejo tudi, da se bodo predsednik Naser, predsednik sirske republike Kuatli, jordanski kralj Husein in kralj Saudove Arabije sestali konec januarja v Riadu.

Egiptovski list «Al Ahram» poroča tudi, da bodo mednarodne sile OZN izročile v torek kraj El Arish ob izraelski meji egiptovskim oblastem. List dodaja, da so se izraelske čete deloma že umaknile iz tega kraja. V El Arishu sta se danes gen. Burns in načelnik izraelskega glavnega štaba gen. Dajan razgovarjala o tehničnih vprašanjih v zvezi z izraelskim umikom s Sinajskega polotoka. Egiptovska agencija za Srednji vzhod pa javlja, da bo glavni štab mednarodnih varnostnih sil premeščen v El Arish, takoj ko se bodo izraelske čete umaknile. Agencija pravi, da bi moral biti umik zaključen 7. januarja.

V zvezi z egiptovsko odpovedjo pogodbe z Veliko Britanijo piše indijski tisk soglasno, da je Egipt po angleško-francoski akciji popolnoma upravičen sprejeti ta sklep. «Hindustan Standard» piše, da je Naserjev dekret samo zaključek izvršenega dejstva, ki ga je ustvarila angleško-francoska vojaška akcija. «Times of India» piše, da je treba enostransko razveljavljenje sporazumov sicer obsojati, toda niti pravni niti moralni argumenti ne morejo prepričati, da zrtev napada mora še dalje imeti svoje odnose z napadalcem za normalne in nespremenjene. «Hindusan Times» pa poudarja, da mora britanska vlada popolnoma razumeti, da je z vojaško akcijo v Egiptu hkrati porušila mostove za seboj in da se ne more v sedanjih okoliščinah vrniti v Egipt.

—«»—

Kral

Vreme danes: Oblačno vreme z delnimi razjasnitvami, veter, temperatura bo nekoliko padla.
Vreme včeraj: Najvišja temperatura 9,6, najnižja 6,5, zračni tlak 1024,2, vlaga 50 odst., temperatura morja 9 stopinj.

Tržaški dnevnik

Danes, SOBOTA, 5. januarja
Telesfor, Grozdana
Sonce vzide ob 7.46 in zatone ob 16.35. Dolžina dneva 8.49. Luna vzide ob 9.39 in zatone ob 21.14.
Jutri, NEDELJA, 6. januarja
Tri kralji, Darinka

Primerjava s prometom ostalih italijanskih pristanišč

Trst padel na raven drugovrstnih pristanišč

Prepočasen razvoj prometa v tržaškem pristanišču kaže na njegovo dejansko propadanje - Znižanje valutnih dohodkov

Poročali smo že o prometu Javnih skladišč tržaškega pristanišča v preteklem letu in ugotovili, da se je promet v številkah sicer relativno povečal vendar izključno na račun masovnega blaga — premoga in železne rude. Zelo pa je zanimiva primerjava s prometom drugih italijanskih pristanišč, čeprav je zaradi pomanjkljivih podatkov ni mogoče za vsa pristanišča narediti za celotno preteklo leto, temveč se mora omejiti na prvih devet mesecev preteklega leta.

Promet Genove je od januarja do septembra preteklega leta dosegel 10.335.000 ton in je bil za 17 odstotkov višji od prometa v istem razdobju 1955. leta, pri čemer je treba še posebej podčrtati visok delež bogatega blaga, zaradi česar je pristanišče preseglo dosežen dohodek vseh preteklih let. Tudi v zadnjih dveh mesecih se promet na osnovi podatkov biltena, ki ga izdaja «Consorzio Autonomo del Porto», ni kljub sueški krizi poslabšal, tako da računajo, da bo skupni promet tega pristanišča dosegel 14,5 milijonov ton.

V Neapelj so v prvih devetih mesecih pripeljali 4 milijone 706.000 ton blaga, in odpeljali 1.971.000 ton, tako da je skupni promet tega pristanišča dosegel 6.677.000 ton in je bil za 7,8 odst. višji kot leta 1955. Promet Benetk je v omenjenem razdobju dosegel 5.295.000 ton in je bil za 7,8 odst. višji kot v prvih devetih mesecih 1955. leta. Promet Livorna se je povečal za 7,6 odst. in je dosegel 3 milijone 210.000 ton, promet La Spezie pa je dosegel 3 milijone 121.000 ton in se je povečal za 6,5 odst.

Promet tržaškega pristanišča je v obravnavanem razdobju dosegel 3.789.000 ton in je porasel samo za 3,3 odst. Nižji odstotek je doseglo samo pristanišče Savona, kamor so pripeljali in odpeljali 3.632.000 ton, torej le 2,8 odst. več kot v letu 1955.

Na osnovi teh podatkov se lahko podčrtata dva pomembna zaključka:

1. Tržaško pristanišče je padlo na raven drugovrstnih italijanskih pristanišč, kot so Savona, Livorno in La Spezia, saj je promet Trsta le neznatno višji od prometa teh pristanišč in istočasno mnogo nižji od prometa Genove, Neaplja in Benetk. Pri tem je treba pripomniti, da je bil nekdaj promet Trsta le nekaj manjši od prometa Genove ter večji od prometa Benetk.

2. Tudi promet tržaškega pristanišča raste, vendar zelo počasi in kar je najvažneje, znatno počasneje od prometa drugih italijanskih pristanišč, tako da se razlika med njimi in med Trstom stalno spreminja na škodo Trsta.

Tudi prepočasen razvoj pomeni v gospodarstvu nekega mesta, pokrajine, države ali druge zaključene gospodarske enote dejansko propadanje. Ta pojav pa nedvomno opažamo v Trstu, čeprav bi ga hoteli na osnovi nekaterih optimistično sestavljenih podatkov določeni krogi zanikati. Končno je treba pri vseh teh ugotovitvah ponovno pomisliti na dejstvo, da gre za obravnavanje podatkov o celotnem tržaškem prometu, pri čemer je treba poudariti, da je prišlo do povečanja prometa izključno na račun višjega prometa s premogom in železnimi rudami, medtem ko se je znižal promet z raznim blagom.

Dejansko znižanje zaslužka tržaškega pristanišča odražajo na svojevrsten način tudi drugi podatki, ki na prvi pogled nimajo nobenega opravka s pristaniščem, saj se nanašajo na valutne dohodke in izdatke našega ozemlja, ki gredo v okviru nakupov in prodaj trdnih valut tržaških bank na račun italijanskega menjalnega urada.

V vseh povojnih letih je namreč Trst predstavljal pomemben rezervoar tuje valute, ki se je stekala v Trst in katera ni bila izkoriščena v korist tržaškega gospodarstva, temveč je odšla v centralne banke v Rimu. Dolarski dohodki Trsta pa so se v preteklem letu prvič po vojni znižali, saj so dosegli v razdobju november-december 1955 in januar-oktober 1956 15.837.000 dolarjev, medtem ko so znašali v razdobju november-december 1954 in januar-oktober 1955 17.370.000 dolarjev. Prav tako se je znižal skupni obseg čistega zaslužka, če upoštevamo tudi dohodke in izdatke v dolarski in funt-šterlinški valuti.

Vse te negativne plati so nedvomno posledica neresenih pristaniških vprašanj, med katerimi so vsi tržaški pristaniški krogi podčrtali na prvem mestu prav vprašanje trgovinske mornarice. Tudi v preteklem letu je tržaško pristanišče namreč le v neznatni meri okrepilo svoje trgovinsko brodovje, čeprav sta se število in tonaža ladjevja pod italijansko zastavo prav lani močno povečala.

Statistični podatki ministrstva za trgovinsko mornarico govore, da je Italija razpolagala 31. 12. 1955. leta z ladjevjem v skupni tonaži 4.046.000 ton in da je razpolagala 30. 9. 1956. leta s 4.334.000 tonami. Tonaža italijanskega ladjevja se je torej v prvih devetih mesecih preteklega leta povečala za 288 tisoč ton. Lahko pričakujemo, da se bo ta ugoden razvoj v letošnjem letu še nadaljeval, saj so splovili v vseh italijanskih ladjedelnicah v prvih devetih mesecih preteklega leta 285 tisoč ton ladjevja in dosegli trimesečno povprečje 95.000 ton, medtem ko je znašalo to povprečje 1955. leta 42 tisoč ton, 1954. leta 41 tisoč ton in 1953. leta 66 tisoč ton.

Vse to novo ladjevje bo pa le v neznatni meri prispevalo k rešitvi tržaške pomorske krize, saj so le redke ladje, katere grade v italijanskih ladjedelnicah za okrepitev rednih pomorskih zvez iz Trsta, da niti ne govorimo o ladjevju PIN, katerega naj bi gradili zato, da obnove tradicionalne tržaške pomorske zveze.

—«»—

Da ne bi bilo večje škode

Najnujnejša dela na nebotičniku

Da ne bi zaradi vremenskih neprilik utrpel škode nebotičnik, ki ga gradijo v Ulici Carducci, a so dela zastala zaradi stečaja podjetja, je sodišče pooblastilo stečajnega kuratorja očetnika Codellija, da poskrbi za dovršitev nekaterih del. Pooblastilo se nanaša zlasti na postavitev oken in vrat.

Predvčerajšnjim je skupina strokovnjakov pregledala nebotičnik, da bi ugotovila v kakšnem stanju je po dveh mesecih, odkar so prenehala dela. Predvidevajo, da bo do konca tedna počjetje iz Milana, ki je dobilo zadevna naročila, dobavilo prvi del kovinskih vrat in oken, tako da bodo lahko že v ponedeljek začeli najnujnejša dela. Pri teh delih bo zaposlenih približno 20 delavcev za dva meseca.

Glede na juridično plat začeve in pravic lastnikov, ki so kupili stanovanja ter razne lokale, ni še nobene novosti in je treba čakati na sodno razpravo za ugotovitev pasivnosti, ki bo 31. t.m.

Splovitev v Tržiču

V ladjedelnici CRDA v Tržiči bodo 9. januarja ob 11. uri splovili minolovec «Sandalo», ki spada v vrsto sedmih enakih vojnih ladij naročenih v okviru NATO za italijansko vojno mornarico. Takoj po splovitvi bodo izročili vojaškim oblastem minolovec «Mogano», katerega so splovili v isti ladjedelnici 3. maja lani.

Sestanek podkomisije za Vanonijev načrt

Vprašanja, ki se lahko rešijo v okviru Vanonijevega načrta

Razširiti bi bilo treba dejavnost IRI, povečati zveze z zaledjem, zgraditi termoelektrarno, napeljati metanovod itd.

Včeraj se je na županstvu sestala podkomisija občinskega sveta za Vanonijev načrt. Podkomisija je razpravljala o vseh vprasanjih, ki pridejo v poštev v okviru izvedbe Vanonijevega načrta za obnovo tržaškega gospodarstva, kot je to obljubil predsednik vlade Segni predstavnikom tržaške trgovinske zbornice. Kot za sestanke ostalih občinskih podkomisij, tudi za včerajšnji sestanek nismo mogli dobiti nobenih podrobnosti o posameznih vprasanjih, ki so bila v razpravi. Sicer pa to ne predstavlja nobene skrivnosti, za katero javnost ne bi smela zvedeti. Gre samo za sklep članov vseh podkomisij, da ne bodo delali posebne reklame svojemu delu, dokler ne bodo vse gradivo, ki ga bodo pripravili, predložili v razpravo občinskemu svetu.

Sicer pa ni težko uganiti, kaj naj bi več ali manj razpravljali na sestankih teh občinskih podkomisij, saj ima vsaka svojo specifično nalogo in svoje področje dela, ki je vsem znano. Komisija za Vanonijev načrt mora pripraviti občinskemu svetu konkretne predloge za izvedbo tega načrta v našem mestu. Jasno je da od Vanonijevega načrta ni mogoče zahtevati luno. Tudi ni mogoče pričakovati, kot smo to že napisali, da bo izvedba tega načrta rešila vse tržaške gospodarske težave. Vanonijev načrt je bil pripravljen z namenom, da z državnimi iniciativami na gospodarskem področju pomaga pri naporu za čimvečjo zaposlitev v industriji kmečkih brezposelnih delavcev. Te državne iniciative pa bi morale dati pobudo zasebni iniciativi za razvoj industrije na gospodarsko nerazvitih in pasivnih področjih, kjer je treba nujno zaposliti veliko število brezposelnih.

Čeprav ima Trst že izoblikovano gospodarsko strukturo in ne pozna vprašanja kmečkih brezposelnih delavcev, pa vendar potrebuje odločne ukrepe za poživitev teh dejavnosti, ki preživljajo danes veliko krizo in so vir vseh gospodarskih težav.

Po našem mnenju bi v okviru Vanonijevega načrta lahko reševali naslednja vprašanja, ki zanimajo Trst:

1. *razširitev dejavnosti IRI:* v ta okvir spada potenciranje livarn ILVA. Hkrati pa ne smemo pozabiti, da spada v IRI tudi Finmare, to je državna ustanova, ki odloča o podržavljenih pomorskih družbah. Zato menimo, da Trst lahko zahteva obnovo svoje trgovinske mornarice v okviru Vanonijevega načrta, v okviru potenciranja dejavnosti IRI v Trstu. Del novih ladij za povečanje trgovinske mornarice naj bi gradili v tržaških ladjedelnicah in s tem zaposlili vso ladjedelniško industrijo, vključno ladjedelnico Sv. Roka, ki je popolnoma brez dela. Poleg tega pa bi IRI lahko zgradila v Trstu tudi nova industrijska podjetja;

2. *zveze z zaledjem:* v Vanonijev načrt spada tudi gradnja cest, železnic in letališč. Tržaško pristanišče pa nujno potrebuje boljše železniške, cestne in zračne zveze s svojim zaledjem. V tem okviru bi lahko zgradili še en tir na trbiški železnici, novo avtocesto z Avstrijo in mednarodno letališče. O teh vprašanjih se razpravlja že desetletja in predstavljajo pogoj za povečanje pristaniškega prometa in pomorstva;

3. *termoelektrarna:* za razvoj industrije je treba tudi zagotoviti zadostno količino električnega toka. Gradnja termoelektrarne bi nudila industrijskim podjetjem gotov vir električnega toka tudi v času, ko hidroelektrarne nimajo dovolj vode;

4. *vodovod:* razvoj industrije in pristaniške dejavnosti potrebuje tudi več vode. Trst razpolaga z vodovodom, ki v poletnih vročih dneh komaj krije vse potrebe. Zato je tržaška občina že izdelala načrt za nov vodovod, ki naj bi stal okrog 4 milijarde lir. Ta vodovod bi lahko zgradili namenom, da s tem zakasnijo morebitne hitre nastope njenih agentov.

Medtem ko preiskava za identifikacijo teh elementov še traja, kvestura opozarja, da je telefonska številka za nujni poklic policije še vedno 223.

—«»—

O Oddelek za spedicijo madžarskega ministrstva za zunanjo trgovino je sporočil, da sta pričeli ponovno poslovati madžarski spedicijski podjetji «Masped» in «Mafracht», ki bosta skušali predvsem odpremiti zastale pošiljke.

Ker so francoske oblasti zasegle vse ladje

Tržaškemu Lloydu izročeni le 2 v Franciji kupljeni ladji

Zaradi tega bo v januarju odplula iz Trsta proti Daljnemu vzhodu le ena Lloydova ladja

Kot poroča tržaška gospodarska agencija Astra, so samo dve izmed štirih ladij, katere je Tržaški Lloyd kupil v Franciji, do sedaj premestili iz Francije in vozita pod italijansko zastavo. Preostali dve ladji pa še niso izročili Tržaškemu Lloydu, ker so francoske oblasti zaradi sueške krize zasegle vse ladjevje zato, da zadoste civilnim in vojaškim prevozom. Tržaški Lloyd predvideva, da bo v kratkem lahko razpolagal tudi s tema dvema ladjama, tako da bo lahko dokončno uredil svojo progo med Trstom in Daljnim vzhodom.

Iz zgoraj navedenega razloga pa bodo odhodi ladij Tržaškega Lloyda proti Daljnemu vzhodu v tem mesecu omejeni samo na ladjo «Portoroso», ki bo odplula iz Trsta 21. januarja. Pričakuje se, da bosta v februarju odpluli dve ladji, in to «Onda» in «Bertani». Druga lačja spada med štiri bivše francoške ladje in bo odplula do Japonske, medtem ko se bo ladja «Onda» ustavila le v pristaniščih Indije in Pakistana ter bo odplula do Chitangonga.

Zastoj pomorskih zvez z deželami onstran Sueškega prekopa kot tudi nezadosten razvoj rednih pomorskih zvez iz Trsta na sploh je precmet ostrih kritik v avstrijskem zaledju, kjer ugotavljajo, da Trst še vedno ne razpolaga z zadostnim številom rednih pomorskih zvez. V tej zvezi so tudi zanimive vesti, da nameravata pomorski družbi «Norddeutscher Lloyd» in «Hamburg Amerika Linie» ustanoviti nove pomorske zveze z Daljnim vzhodom s pomočjo novih hitrih ladij.

—«»—

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

V odsotnosti obsojeni

Novembra 1954. leta je Vincenzo Ruffolo, lastnik podjetja «Radio Ruffolo» s prodajalno v Ul. Imbriani, vložil na policiji prijavo z obtožbo 32-letnega Ernesta Zippa iz Ul. Oriani prisvojevanja materiala in tudi tatvine 9 elektronk vrste «Philipps» in «Fivre». Nadalje je v isti prijavi obtožil 23-letnega Rocca Pellegrinija z Vrčele št. 400 tatvine 25.000 lir, katere naj bi mu ukradel iz prodajalne, kamor je prišel kot odjemalec.

Ruffolo je policijskim organom tudi pojasnil, da je bil Zippo pri njem uslužben kot čistilec in da je na obroke kupljene predmete, kot na primer sesalec za prah in podobno zastavil v zastavljalnici, še preden jih je izplačal.

Medtem ko Pellegrinija ni bilo mogoče zaslišati, ker je neznano kam izginil, so poklicali na zagovor Zippa, ki je sicer priznal, da je predmete zastavil, vendar je odločno zanikal tatvino elektronk, sklicujoč se, ča jih je hotel le prodati nekemu radiotehniku iz Ul. Madonnina.

Med zaslišavanjem pa je Zippo pojasnil, da je police tržaške zastavljalnice prodal svojemu 32-letnemu znancu Domenicu Carusu iz Ul. Rossetti in s tem povzročil tudi slednjemu nevšečnosti. Policija je namreč obtožila Carusa nakupa ukradenega blaga in ga skupno z ostalima dvema prijavila sodnim organom za nadaljnji postopek.

Prva Zippova obtožba, to je prisvojevanja blaga, je že med sodno preiskavo odpadla zaradi amnestije, ostala pa je druga obtožba tatvine, ki je veljala tudi za Pellegrinija.

Na razpravo pa ni prišel nihče od obtoženih in tako je sodišče vse tri obsodilo na 1 mesec in 15 dni zapora ter na 4500 lir globe. Kazen pa so Carusu popolnoma pomilostili, medtem ko jo bosta morala ostala dva prestati.

Preds. Fabrio, tož. Maltese, zap. Urbani, obramba odv. Pačovani.

Smrtna nesreča delavca v Tržaškem arzenalu

Med delom na parniku je zaradi zadušitve umrl

Nekemu zidarju je padel na glavo tram in so ga morali s pridržano prognozo sprejeti v bolnišnico

Nesreče res nikoli ne počivajo in te se največkrat dogajajo na cestah kakor tudi pri delu. Nešteto delavcev je že izgubilo življenje v borbi za obstoj in kruh, nešteto pa se jih je moralo zateči v bolnišnico. Včeraj se je zopet pripetila smrtna nesreča v Tržaškem arzenalu oziroma na italijanskem parniku «Nova Fides», ki je tam v popravilu.

Okoli 14. ure so bili agenti pomorskega odseka policije obveščeni, da so čuvaji Tržaškega arzenala našli na parniku nezavestnega moža. Preiskovalni organi so nemudoma odšli na mesto skupno z zdravnikom Rdečega križa, vendar ta delavcu ni mogel nič več pomagati, ker je bil že mrtev.

Ugotovili so, da je 25-letni delavec Corrado Bonazza iz Ul. Libertà v Turjaku, delal v prostoru pod ladijskimi stroji in da je med delom omagal zaradi zadušitve. Po končani preiskavi so truplo nesrečnega delavca z dovoljenjem sodnega organa odpeljali v mrtvašnico splošne bolnišnice.

V jutranjih urah pa se je pripetila huda nesreča 51-letnemu Brunu Voriču iz D'Annunziovega drevoreda, ki je moral v spremstvu brata v bolnišnico, kjer so ga tudi pridržali.

Vorič, ki je bil zaposlen na račun gradbenega podjetja «Leonetti in Ragone» pri popravilu bivše vile Holt v novi Ul. Segantini, bi moral skupno z drugimi delavci podreti del zidarskega odra. Nepričakovano pa mu je z višine dveh metrov priletel prav na glavo velik tram. Možno je, da je bil ta slabo zabit, kakor tudi, da ga je premaknil močan sunek vetra. Dejstvo je, da je tram podrl moža na tla, kjer je nezavesten obležal.

Sodelavci so mu takoj priskočili na pomoč in ga nato z delodajalčevim avtom in v spremstvu brata Kazimira poslali v bolnišnico, kjer so mu zdravniki ugotovili sicer le majhno podplutbo na glavi, vendar so spoznali, da je njegovo stanje zaradi možganskega pretresa precej resno, kar jih je prisililo, da so si pridržali prognozo.

* * *

S pridržano prognozo so morali včeraj nekaj minut po 18. uri sprejeti na ortopedskem oddelku 64-letni Marijo Romano Scopizzi iz Ul. Perarolo, ki se je zatekla z rešilnim avtom po zdravniško pomoč.

Ženska, ki ima zlomljeno stegnenico desne noge, je izjavila zdravnikom, da je hodila po stopnicah, ki peljejo z notranjega dvorišča v hišo, kjer stanuje, ko je iznenada omahnila, pri čemer je izgubila ravnotežje in padla na tla.

Za ureditev položaja uslužbencev bivše ZVU

V parlamentu so razdelili poslancem besedilo vladnega zakonskega načrta

Od poslancev je sedaj odvisno, da se zakonski načrt spopolni in izboljša, upoštevajoč zahteve prizadetih

Včeraj smo na kratko orisali namere obeh sindikatov v zvezi z zakonskim načrtom za ureditev vprašanja uslužbencev bivše ZVU, ki ga je sprejela in odobrila vlada. Sinoči pa je prišla iz Rima vest, da so v poslanski zbornici razdelili poslancem besedilo tega zakonskega načrta. Zakonski načrt spremlja poročilo predsednika vlade Segnija, ki pravi, da je predmet členov tega zakonskega načrta dokončna vključitev osebja, ki ga je sprejela v službo bivša ZVU, v državno upravo z jamstvi, ki jih daje italijanska državna ureditev.

Poročilo tiskovne agencije pravi, da je sestavitev zakonskega načrta terjala izčrpno proučevanje številnih in raznovrstnih vprašanj in precejšnji napor za vskladitev raznih predpisov z željami prizadetega osebja. Seveda pa je bilo pri tem treba spoštovati osnovna načela državne upravne ureditve. Nato navaja poročilo kratko vsebino členov zakonskega načrta. Člen 1 in 2 urejujeta vključitev uslužbencev v posebne prehodne staleže, ki so jih sedaj nadomestili z dodatnimi staleži. Člen 3 govori o osebnem dodatku za izravnavanje prejemkov. Člena 4 in 5 raztegujeta v celoti zakon o juridičnem položaju državnega mezdnega osebja na delavce, ki jih je sprejela na delo bivša ZVU. Členi od 6 do 12 dajejo bivšim policistom, financarjem, članom upravne policije itd. možnost izbire obiskovanja posebnih tečajev z vključitvijo v državno policijo ali pa možnost vključitve v skupine civilnih državnih uradnikov z začasno službo in kasnejšo vključitvijo v dodatne staleže, kakor velja za vse civilno osebje bivše ZVU.

Omenjeno poročilo ne prinaša pravzaprav nič novega, saj smo skupno z drugimi listi že objavili v glavnem vsebino vladnega zakonskega načrta in orisali njegove pozitivne in negativne strani. Sedaj torej kaže, da bodo o tem zakonskem načrtu kmalu razpravljali v parlamentu. Razen vladnega zakonskega načrta pa obstaja še načrt, ki ga je predložil parlamentu v razpravo liberalni poslanec Collitto in ki mu je v Trstu botrovala Zveza uslužbencev vladnega komisariata. Ta načrt pa je prepovršen, saj osebja bivše civilne policije neposredno niti ne omenja. Vprašanje pa je, ali ga bo sploh vsa liberalna poslanska skupina sploh podprla.

Pričakuje pa se tudi, da bodo odločno posegli v diskusijo in postavili svoje predloge za rešitev vprašanja uslužbencev bivše ZVU tudi levičarski poslanci, sindikalisti CGIL. Na vsak način bo treba predloženi vladni zakonski načrt temeljito spopolniti in mu dodati razne spreminjevalne predloge. Nekaj takih predlogov je že pripravil sindikat uslužbencev, ki je vključen v staro Delavsko zbornico. Toda razni uslužbenci očitajo sindikatu, da ne ščiti dovolj odločno njihovih interesov.

Nihče ne oporeka, da je zelo težko ustreči vsem, saj ni mogoče uvrstiti v zakonski načrt kak člen za vsakega uslužbenca posebej in njihov položaj je res raznolik. Vsi tudi priznavajo, da deluje državna uprava po določenih načelih, ki jih ni mogoče kršiti. Toda za Trst je treba upoštevati posebni položaj, ki terja tudi izredne ukrepe. Zato bi morali zagotoviti vsaj vsem starim uslužbencem možnost, da dobe skromno pokojnino, vsem uslužbencem, da se jim znižajo prejemki, policistom pa ugodnejše pogoje za sprejem v državno policijo, kajti če bodo morali obiskovati dolgotrajne in naporne tečaje, bo marsikdo «opešal» in kdor ne bo izdelal tečajev, bo zgubil tudi možnost vključitve v stalež civilnega osebja. Zakonski načrt pa ima seveda še mnogo drugih pomanjkljivosti, ki jih bo treba odpraviti, in upamo, da bodo parlamentarci za to tudi poskrbeli.

Sporočilo kvesture

Tržaška kvestura sporoča:

Dogodilo se je, da so se nekateri do sedaj še neidentificirani elementi predstavili lastnikom javnih obratov z zahtevo, da zbrišejo telefonsko številko za nujno obveščevanje policije, verjetno z namenom, da s tem zakasnijo morebitne hitre nastope njenih agentov.

Medtem ko preiskava za identifikacijo teh elementov še traja, kvestura opozarja, da je telefonska številka za nujni poklic policije še vedno 223.

Pod okriljem KZ predavanje na Proseku

Sinoči je bilo na Proseku pod okriljem Kmečke zveze strokovno kmečko predavanje s skioptičnimi slikami. Prisotni so z velikim zanimanjem sledili izvajanju predavatelja in izrazili željo, da bi na prihodnjem predavanju, ki bo v petek točno ob 19.30, kdo obravnaval zakon 703 in njegovo povezavo s kmetijskim gospodarstvom.

—«»—

Ob dnevu matere in otroka

1.500 paketov za revne otroke

Ob dnevu matere in otroka bo pokrajinska uprava razdelila 1.500 paketov s sladkarijami, igračami, knjigami in oblačili revnim otrokom, ki so v oskrbi pokrajine. Paketov bodo deležni tudi otroci v raznih zavodih Trsta in drugod.

Pakete bodo razdelili v nedeljo dopoldne ob 9. uri v prostorih pokrajinske uprave v Ul. Geppa.

—«»—

Včeraj dve prometni nezgodi

Neprevidna vožnja mladega kolesarja

49-letna Paola Lipicar iz Ulice Gatteri je včeraj zjutraj malo pred 9.30 stopila s pločnika na cesto prav v trenutku, ko je prometnik upravne policije, ki stoji na križišču Garibaldijevega trga s Sonninovim drevorecom, dal prosto pot do tedaj ustavljenim motornim vozilom. To je bilo zanjo usodno, kajti eden izmed vespistov, ki so tedaj pognali svoja vozila, in sicer 23-letni Josip Rutar iz Ulice Ponticello, se je zaletel vanjo in se skupno z njo zvrnil na tla.

Na srečo sta se oba takoj dvignila in medtem ko se je Rutar rešil brez poškodb, se je Lipicarjeva zaradi udarcev in prask na nosu, čelu in nogah s prvim avtom, ki je privozil mimo, odpeljala v bolnišnico. Dežurni zdravnik pa je takoj ugotovil, da poškodbe niso nevarne in tako je žensko po nudenj potrebni pomoči odklonil s priporočilom zdravljenja v domači oskrbi in nekaj dni počitka.

Do razmeroma hudega trčenja je prišlo tudi včeraj okoli pol sedmih zvečer v Ulici Giulia, ko se je 59-letni Marcel Hrovatin iz iste ulice št. 110 vozil s svojim Fiatom 500 proti Bošketu. Šofer je prišel le do hiše št. 108, kajti v tistem trenutku je začutil v zadnjem delu vozila hud udarec in ko se je ozrl, je opazil, da se je vanj zaletel mlač kolesar, ki se je zvrnil na tla in med padcem udaril z glavo ob ustavljeni avto.

Hrovatin je mladeniču, katerega so kasneje identificirali za 15-letnega Daria Mariggija iz Ul. L. Da Vinci, priskočil na pomoč ter ga naložil v avto, s katerim ga je nato odpeljal v bolnišnico.

Ker so mu zdravniki ugotovili udarce na čelu, glavi ter praske po rokah in nogah, so ga sklenili pridržati pod nadzorstvom na prvem kir. oddelku, kjer so mnenja, da bo Mariggi okreval v 8 ali najkasneje v 10 dneh.

Kakšno vreme bomo imeli v tej zimi

«Če je prosinca mokrilo bo grozdje slabo storilo»

Vremenska napoved za Primorsko pravi, da bomo imeli najprej suho in mrzlo vreme, nato pa sneg do nižin

Kakšno zimo in sploh kakšno vreme bomo imeli letos? Tako se marsikdo sprašuje, zaradi radovednosti, da se pravočasno pripravi, ali pa da se zna po tem primerno ravnati pri svojem delu, kot na primer kmetje. Težko je odgovoriti na to vprašanje in vsaka predvidevanja bi bila tvegana. Za kmete še vedno veljajo stari vremenski izreki, ki se v glavnem tičejo pridelka, ki je odvisen v dobri meri od vremena. Za januar pravi star vremenski izrek na primer: «Januar gorak, kmet siromak», ali pa: «Če je prosinca mokrilo, bo grozdje slabo storilo». Do sečaj kaže januar, da bo res deževen in gorak, toda ne smemo mu še verjeti. V sredo in četrtek smo imeli v Trstu od 9 do 14 stopinj nad ničlo, včeraj pa od 5 do 9 stopinj. Skraja je deževalo, nato je zapihala burja in je temperatura začela padati. Vremenska napoved za Primorsko pa pravi, da bo v prihodnjih dneh verjetno suho in mrzlo, čeloma tudi jasno vreme, da bo med 11. in 13. januarjem sprva topleje, nato pa padavine, sneg do nižin in zopet hladneje. Prava sreča bi bila, če ne bi tudi v Trstu občutili posledic tega mrzlega vala.

Dosedanje izkušnje pravijo, da je za naše področje najbolj kritično obdobje od zadnjih dni januarja do prve polovice februarja. Tako smo imeli leta 1929 najhujši mraz prav v februarju, kakor tuči lansko leto.

Vreme v decembru ni bilo slabo, saj je bila povprečna temperatura od 5 do 6 stopinj nad ničlo. 6. decembra smo dosegli 10,5 stopinje in samo enkrat, to je 30. decembra, je termometer pokazal 1 stopinjo pod ničlo. December je bil precej suh, saj je bilo samo 25,2 mm padavin v primeri mesečnega povprečja, ki za ta mesec znaša 94,3 mm. Tudi burje ni bilo, razen prvi dan v mesecu, ko so sunki dosegli 125 km na uro. Sončnih dnevov pa vendar ni bilo, saj je bilo skupaj le 56,30 ur sonca, kar je 20 ur manj kot znaša mesečno povprečje. Kljub temu pa je znašala vlaga povprečno le 67 odstotkov.

Lansko vreme na splošno ni bilo ugodno, saj smo imeli pozno in hudo zimo, ki je napravila precejšnjo škodo kmetom, nato je pritisnila v poznem poletju še suša; toča pa je napravila precej škode zlasti pri Domju in v Ricmanjih. Najhujši mraz v Trstu je bil 10. februarja, ko je temperatura padla na 13,6 stopinje pod ničlo; najbolj vroče pa je bilo 9. julija, ko smo zabeležili 31,8 stopinje.

—«»—

Najdena samokresa

Predvčerajšnjim so pobiralci min morali na zahtevo policijskih organov v Barkovlje, kjer so v bližini železniškega mostu našli dva samokresa različnih kalibrov, 18 nabojev za puško model 91 in 20 nabojev kal. 9.

Isti dan so pobiralci min našli pri Sv. Roku pri Miljah 13 nabojev kalibra 20 mm, v Ricmanjih pa 27 nabojev kalibra 9 in enega kal. 37.

RAZNA OBVESTILA

Tržaški filatelistični klub «L. Košir». Jutri, 6. t. m. običajni sestanek ob 10. do 12. uri.

Dospela je pričakovana knjiga «VINOGRAD RIMSKE CESARICE», ki jo je spisal naš rojak Alojz Rebula.
Dobite jo v Tržaški knjigarni, Ul. sv. Frančiška 20.

SNG za Tržaško ozemlje

Jutri 6. januarja 1957 ob 17. uri v dvorani na stadionu «Prvi maj», Vrdelska cesta 7

II. JAVNA PRODUKCIJA

igralske in baletne šole Slovenskega narodnega gledališča v Trstu, s sodelovanjem gojencev glasbene šole pri Glasbeni Matici v Trstu.

SPORED

I.
GLASBENA ŠOLA

1. Grieg: POMLAD
2. Chopin: NOCTURNO H-dur
3. Chopin: VALČEK as-mol
4. Rahmaninov: PRELUDIJ cis-mol
5. Chopin: POLONEZA Razred prof. DEMŠARJA

II.
BALETNA ŠOLA

1. Lehar: VALČEK
2. Lehar: VALČEK
3. ***: PETJE PO DEŽJU
4. Boccherini: MENUET
5. Saen Sëon: LABOD
6. Delibes: VALČEK
7. Mozart: TURŠKI MARS

III.
IGRALSKA ŠOLA

W. Shakespeare: UKROČENA TRMOGLAVKA - II. dej., 1. prizor

IV.
BALETNA ŠOLA

1. Schuman: SANJE
2. Mozart: MENUET
3. Schubert: MOMENTO MUSICALE
4. Delibes: PIZZICATO
5. Chopin: NOCTURNO

Baletni mojster in koreograf ADRIJAN VILLES
Pri klavirju NEVA VRABEC

V.
IGRALSKA ŠOLA

Ferdo Kozak: VIDA GRANTOVA - IV. dejanje
Igralska šola, II. letnik, razred S. DROLČEVE in M. BALOHA

Prodaja vstopnic danes v Tržaški knjigarni v Ul. sv. Frančiška 20 in eno uro pred pričetkom pri blagajni dvorane.

GLASBENA MATICA

priredi v sredo 9. t. m. ob 20.30
v Avditoriju

Koncert mladih glasbenih umetnikov

HOELZEL HILDA
sopran
KRIZMANCIC SILVAN
violina
SVARA BORIS
klavir

Vabila bodo na razpolago od ponedeljka dalje v Tržaški knjigarni v Ul. sv. Frančiška 20.

Izšla je
«Pavlihova pratika»
s številnimi praktičnimi nasveti in bogato zabavno vsebino.
Cena samo 100 lir.

GLEDALIŠČA

GLEDALIŠČE VERDI

Danes ob 20. uri prva predstava Wagnerjeve opere «Nuernberški mojstri pevci».

—«»—

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 4. januarja 1957 se je v Trstu rodilo 11 otrok (1 mrtvorojen), umrlo je 7 oseb, porok pa je bilo 10.

POROČILI SO SE: cvetličar Achille Weis in cvetličarka Natalia Bodigoi, prodajalec Antonio Sekli in gospodinja Mira Slava Renko, sodnik Aroldo Romanelli in študentka Annamaria Rudo, mizar Marino Guglia in gospodinja Albina Umari, uradnik Giorgio Zane in frizerka Eva Barbaro, zobotehnik Francesco Guerrino Benedetti in uradnica Gina Cesanelli, šofer Silvano Delbello in gospodinja Rosalia Deluca, uradnik Giuseppe Vasta in uradnica Giuliana Campitelli, električar Sergio Mahne in gospodinja Nives Plet, mehanik Bruno Delben in gospodinja Maria Sferco.

UMRLI SO: 48-letna Maria Cucar por. Glavina, 53-letni Giovanni Bonetti, 59-letni Domenico Angelillo, 83-letna Ivana Bajec vd. Kallster, 73-letna Ivana Vogrig vd. Volarič, 85-letna Maria Perchinig vd. Tolloy, Marija Ferluga, stara 2 dni.

—«»—

NOČNA SLUŽBA LEKARN

Davanzo, Ul. Bernini 4; Giusti, Strada del Friuli 7 (Greta); Milio, Ul. Buonarroti 11; Mizzan, Trg Venezia 2; Tamaro-Neri, Ul. Dante 7.

RADIO

SOBOTA, 5. januarja 1957

TRST POSTAJA A

11.30 Lahki orkestri; 12.00 Predavanje; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 V svetu kulture; 12.55 Dalmatinske pesmi; 13.30 Pestra operna glasba; 14.00 Gershwin: Rapsodija v modrem; 14.45 Slovenske ritmične popevke; 15.00 Dohnanyi: Variacije na otroško temo; 15.38 Slavni pevci; 16.00 Utrinki iz tehnike in znanosti; 16.15 Slovenski motivi; 16.40 Orkester Pacchiori; 17.00 Elgar: Morske slike; 17.24 Plesna čajanka; 18.00 Grieg: Koncert za klavir in orkester; 18.30 Glasba za naše malčke; 18.45 Melodije iz revij; 19.15 Sestanek s poslušalkami; 19.30 Priljubljene melodije; 20.00 Sport; 20.05 Kramer in Zuccheri; 20.30 Orkester Silvo Tamše; 20.50 Dvorak: Karnevalna uvertura; 21.00 Teden v Italiji; 21.15 R. Strauss: «Salome», opera v enem dejanju; 22.50 Južnoameriške popevke.

TRST I.

19.00 Borodin: Simfonija št. 2 v e-molu; 21.00 Glasbena fantazija; 22.45 Igra orkester Armando Fragna.

KOPER

Poročila v slovenščini: 6.00, 7.00, 7.15, 13.30, 14.15, 15.00, 19.00, 22.00.
Poročila v italijanščini: 6.30, 12.30, 19.45, 23.00.
5.00-6.15 Spored iz Ljubljane; 6.15 Jutranja glasba; 7.00 - 7.15 Spored iz Ljubljane; 7.15 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.30 Koledar; 11.00-12.00 Spored iz Ljubljane; 13.45 Za konec tedna; ritem; 14.30 Življenje ob našem morju; 14.40 Lahka glasba; 15.10 Zabavna glasba; 15.25 Vesele in poskočne; 14.40-16.00 Spored iz Ljubljane; 16.00 Ritmi in popevke; 16.45 Od melodije do melodije; 17.15 Tržaške popevke; 17.40 Lahka glasba; 18.00-19.30 Spored iz Ljubljane; 19.30 Valčki in polke; 20.00-23.00 Spored iz Ljubljane.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4

Edenov ples

V tem trenutku je angleška politika čudno podobna nekemu starodavnemu obrednemu plesu. Čarovniki, pred katerimi skačejo naprej in nazaj morebitne žrtve, se premetavajo v obrednem delirju pred dokončno izbiro. Kajti ni dvoma, da mora priti do izbire. Tako ali drugače morajo z žrtvijo zadostiti napakam vlade; edino vprašanje, ki si ga moremo zastaviti je, kakšna bo ta žrtev. Sedaj, ko je angleški narod dosegel protiudarec vrste napak v sueški zadevi, je le-ta prišel do zaključka, da bo treba žrtvovati iz črede najbolj dragocenega kozlička. Čim večji je greh, tem višja bo cena, ki jo je treba plačati za spravo. V tem načinu presojanja, se vznemirjenost današnjih dni ne razlikuje od one iz čtarodavnih časov. Kajti demokratični sistemi, če jih gledamo s tega stališča, predstavljajo sredstvo, ki pomaga volivcem, da se zavarujejo za bodoče, očiščeni vsakršnega greha, ker so kaznovali svoje prejšnje politične voditelje zaradi njihovih pogrešnih dejanj. To je eden činiteljev, ki se skrivajo pod zlorabljenim izrazom «nihanje nihala».

Toda v Angliji gre danes za nekaj mnogo hujšega, kot je nihanje nihala. Kljub zboru vladnih poveličevalcev, se počasi utrjuje prepričanje, da je Edenova uprava zagrešila napako epskega obsega. Ob vsaki zapadlosti plačilnega roka se vedno bolj živo širi občutek, da so Anglijo ponižali, porazili in resno oškodovali, finančno in gospodarsko.

V prvih fazah krize je siru Anthonyju sledil pretežni del prebivalstva; mogel se je nasloniti na čustveno razgibanost brezglavega patriotizma in nagonske bojevitosti. Uradna propaganda in naravna potreba, da se najde krivec, sta prispevali k temu, da so prikazali Naserja v vlogi razbojnika. V napadu nanj bi sir Anthony Eden mogel torej računati na številne pristaše. Toda že od samega začetka se je pokazalo prav tako jasno, da so razsodni elementi v deželi sprevideli ogromno napako, ki jo je predstavljal ta podvig. Struje, «ki oblikujejo javno mnenje» so bile proti Edenu, in so, v končni instanci, tudi prevladale. Gre za resnico, ki se je voditeljem konservativne stranke pokazala na najbolj neprijeten način pri nedavnih delnih volitvah v Meltonu. In je zato zelo verjetno, da bodo le-ti sedaj vztrajali pri čarovnikih, da se odločijo za izbiro.

Vendar pa zadeva ni lahka, kajti na njih ni le, da določijo žrtev, ampak morajo določiti tudi kaj se bo zgodilo potem in kdo naj bo nasledник. Če Eden pade, kdo ga bo nadomestil? Njegovi verjetni namestniki nosijo z njim, v večji ali manjši meri, njegovo odgovornost. Kriza se je vlekla dolgo in med diskusijami v parlamentu, ki so bile dolge in pogoste, so bili ministri, ki bi ga morali nadomestiti, prisiljeni, čeravno proti volji, solidarizirati se s splošno usmerjenostjo politike sira Anthonyja. To ga v neki meri ščiti, hkrati pa otežkoča nalogo, da se mu najde namestnik. Če bi se neka skupina ministrov njegove stranke že od samega začetka uprla njegovi sueški politiki, bi vodja te skupine bil naravni dedič oblasti; toda te skupine ni bilo, in če je bila, se ni pokazala. Slišijo se mnogi glasovi, da ga je na primer Butler skušal zavirati; toda njegovi javni posegi so bili tako dvoumni, da je njegov ugled, tudi če ne nepopravljivo, zelo kompromitiran.

Če sira Anthonyja Edena ne bomo žrtvovali, ne bo imela konservativna stranka samo opravka z vprašanjem njegovega nasledstva. Poleg naloge, da razvijejo neko novo zunanjo politiko, namesto ruševin, ki so ostale od prejšnje, postaja nebo na domači fronti vedno bolj oblačno, in ni lahko zamisliti si kako bodo mogli konservativci temu odpomoči. Glede racioniranja bencina je povišanje njegove cene povzročilo vzporedno povečanje drugih cen, kar spet zaostruje zahtevo po povečanju plač in mezd. Ekonomisti ne morejo predvideti, če bodo vsi ti pojavi skupaj imeli inflacionistični učinek. Pomanjkanje petroleja more povzročiti zmanjšanje delovnih ur in znatno povečanje brezposelnosti. In če se bo ta pojav uresničil, bo pritisk na zamenjavo z inozemstvom olajšalo zmanjšanje kupne moči v notranjosti. Z drugimi besedami, bo blokada Sueškega prekopa vplivala nehote kot kontrola nad uvozom. Na ta način bosta hkrati delovala inflacionistični in deflacionistični vpliv in se vzajemno uničevala. Vse to pa bo malo pomagalo vladi: znižati delovne možnosti prav gotovo ni dober recept za pridobitev politične popularnosti.

Toda angleška vlada ima pred seboj še druge probleme. Ona je dovršila svoje delo pri ukinitvi nadzorstev nad gospodarstvom dežele in z ukinitvijo podpor. Ne preostane ji drugega kot to, da ukine zaporo nad najemninami. In pred parlamentarno komisijo je sedaj v diskusiji neki zakon v tem smislu. Ko bo zakon odobren in uveljavljen v vsem svojem obsegu, bo polovica angleškega prebivalstva prizadeta zaradi izgube varnosti glede najemninskih pogodb, ali zaradi povišanja stanarin, ali zaradi obeh stvari hkrati. Posledice tega bo občutila najnižja plast srednjega sloja, to je tisti, ki stanujejo v hišah z do sedaj blokirano najemnino. In tu gre za nad četrt milijona oseb. Le-te bodo izgubile vsakršno zaščito proti stanovanjskemu izgonu hišnih gospodarjev, in bodo morale plačati najemnino, ki jim jo bo vsilil gospodar, ali pa zapustiti stanovanje. Začelo se je že gibanje proti tem ukrepom. Odgovorni minister, Ducan Sandys, je trd človek in se je zagrizel, da uresniči svoje namene, zaradi vpliva, ki ga ima v konservativni stranki, pa je težko izvajati kakršni koli pritisk nanj, da bi odstopil od tega namena. Ukinitev zapore nad stanarinami in nadzorstvo nad njimi, hkrati z vsemi drugimi pomanjkanji, bi mogla predstavljati prelomnico za vlado, ki je postala že povsem nevzdržno šibka.

Kaj se more tedaj zgoditi? Mnogi govore, da bo prišlo hitro do splošnih volitev. Nekateri menijo, da bi to bil najboljši način za rešitev notranje krize v konservativni stranki. Splošne volitve pod Edenovim vodstvom — tako se sklepa — bodo privedle do poraza vlade. Le-ta bi uničil sira Anthonyja in bi odprl pot radikalni rekonstrukciji konservativne stranke in popolnoma novi usmeritvi njene politike. Toda tem gospodom bi mogli zastaviti vprašanje, koliko krat je neka politična stranka povzročila nesrečo narodnega poraza, da bi skušala vzpostaviti red v svojih vrstah? Bolj verjetno je, da bo vlada poskusila s čim bolj radikalno spremembo v svojem sestavu, v mejah svoje oblasti, in nadaljevala v upanju, da se bodo okoliščine izboljšale, preden bo poskusila svojo srečo s splošnimi volitvami.

ANEURIN BEVAN

Christian Pineau, ki je bil te dni na «pol zasebnem» obisku v Rimu, si je ogledal tudi slovito bazilko sv. Pavla

NOV SOVJETSKI ROMAN, O KATEREM SE MNOGO RAZPRAVLJA

Dudincev: «Ne samo kruh»

Sovjetski pisatelj Vladimir Dudincev je bil do pred kratkim skoroda nepoznan. Zadnje čase pa se o njegovem romanu «Ne samo kruh» zelo mnogo govori in razpravlja. Te diskusije se ne omejujejo le na kulturne kroge, ampak tudi na bralce. Tu bi mogli celo reči, da že dolgo ni nobeno rusko literarno delo vzbudilo toliko polemike in toliko prahu, kakor vprav ta Dudincevov roman. Povsem razumljivo, da je roman naletel na brezkompromisno odobravanje in hkrati tudi na ostre kritike. Tako je tudi «Literaturnaja Gazeta» od 15. decembra lani objavila daljši nepodpisan članek, ki govori o številnih problemih sovjetske književnosti in kjer v posebnem odstavku negativno ocenjuje Dudincevov roman. «Literaturnaja Gazeta» pa je vendarle v istem članku morala priznati, da je delo «vzbudilo ognjevite diskusije in s svojim kritičnim patosom in slikanjem drozdovščine pritegnilo številne čitatelje».

Kaj pa je pravzaprav «drozdovščina», o čemer se danes v Sovjetski zvezi ne govori in piše nič manj, kot se je pred sto leti, pa čeprav v povsem drugih družbenih razmerah, govorilo o «oblomovščini»?

Kakor je izraz «oblomovščina» pred stoletjem nastal po imenu in glavnem junaku Gončarovovega romana «Oblomov», tako je izraz «drozdovščina» nastal po glavnem junaku Dudincevega romana «Ne samo kruh» Leonidu Ivanoviču Drozdovu. Izraz je torej nov, saj je roman izšel šele v drugi polovici lanskega leta. Pojem «drozdovščina» pa ni tako nov in večina bralcev Dudincevega romana «Ne samo kruh» meni, da je glavna vrlina tega dela vprav v pogumnem razgaljanju «drozdovščine», ki označuje temno bistvo sovjetske birokracije, kakršne nismo doslej zasledili v nobenem sovjetskem literarnem delu.

Vsekakor bi bilo zgrešeno trditi, da v sovjetski literaturi doslej ni bilo «protibirokratskih» del, toda Dudincevov roman «Ne samo kruh» je vse nekaj drugega. Razlika med prejšnjimi in tem delom je velikanska, pa čeprav bi ne mogli trditi, da je Dudincev bolj talentiran pisatelj od drugih. Nasprotno: Dudincev je s svojim delom pokazal številne šibkosti že v samem ogordju romana. Posamezni opisi, posamezni vtisi so sicer zelo dobri in živi, vendar pa je v romanu tudi precej medlih strani, precej snovi, ki je bila slabo zajeta in prikazana in bi jo moral pisec ali sam, ali ob tuji pomoči dobro predelati. Prednost in glavna teža tega dela pa je v drznosti pisatelja, v pogumu, ki ga v podobnih delih sovjetske literature — razen ene izjeme — ne zasledimo nikjer. V romanu «Ne samo kruh» je namreč zelo mnogo odkritosrčnosti.

Sovjetski bralec je imel doslej možnost brati več del sovjetskih pisateljev, ki so obravnavala pojav birokracije. Tudi na sovjetskih odrih je bilo prikazanih več del s to temo. Toda ta dela so bila skoraj izključno «prikrojena» tako, da je bil «junak»-birokrat prikazan kot neuk nasilnež ali grob formalist, ki je že takoj v začetku moral kloniti pred nebirokratsko protifiguro na robu ali pred «pozitivnim» junakom literarnega dela. Tako postavljeno delo pa ni moglo učinkovito obdelati pojava birokracije kot psihološke variante z zelo globokimi koreninami. S porazom birokrata na odru ali v romanu je bil torej premagan le «junak» kot tak, ne pa pojem birokrata, še manj pa se je bralec poglobil v vzroke, v korenine tega pojava nasploh. Edino delo v sovjetski literaturi, ki se je afirmiralo na tem področju, je scenska satira velikega revolucionarnega pesnika Majakovskega «Hladen tuš», ki pa je bilo napisano že pred skoraj tremi desetletji.

Dudincevovo delo se po svojih literarnih kakovostih prav gotovo ne more kosati z že omenjeno satiro Majakovskega, toda gotovo je, da je «Ne samo kruh» primerno nadaljevanje Majaskovskega «Hladnega tuža». Ko beremo Dudincevov roman, se nam zdi, da nad njim lebdi «Hladni tuš», pa čeprav Duaincevov konstruktor stroja za litje cevi Lopatkin ni v nikakem ožjem duhovnem sorodstvu s konstruktorjem «stroja časa» Cudakovim iz «Hladnega tuša».

V nasprotju s papirnatim obdelovanjem tipa birokrata, ki ga zasledimo v veliki večini tovrstne sovjetske literature, se je Dudincevov glavni birokrat — Drozdov — pojavil pred čitateljem živ v vsej zapletenosti psiholoških vzrokov, postopkov in navad. Dudincev prikazuje Drozdova kot zelo spretnega človeka, ki ve, kaj hoče in ki si zna zbrati okoli sebe dovolj sebičnih in asocialnih ljudi, ki naj mu omogočijo izpeljati njegove načrte. Drozdovi cilji so vedno prikriti tujim pogledom in on vedno ve, kaj bi naletelo na odobravanje in kaj na obsodbo. Na videz uporablja nebirokratske metode, ki so pa v bistvu skrajno birokratske. On si je sestavil celo nekak nepisan demagoški priročnik, da bi se lažje igral z ljudmi in branil lastne položaje in kariero pred vsakim vdorom «svežih strujev». Prvič kot direktor večje ustanove, nato kot funkcionar na visokem položaju v ministrstvu dela Drozdov dejansko samo v lastnem interesu in išče za nižje sodelavce prav tako uporne birokrate ter celo skupino znanstvenikov, ki so že vnaprej pripravljeni odklanjati vsako zamisel in vsak predlog, ki bi ne izhajal iz njihove sredine.

V duhovni atmosferi «drozdovščine» se bohoti licemerstvo v brezobzirnosti do ljudi pa se ne odreka niti odvratnega plagiata — v romanu — na škodo dobrega in plemenitega Lopatkina, ki ga po krivem obtoži in zaradi česar je Lopatkin obsojen na osem let zapora. Po poldrugem letu vrhovno sodišče sicer obsodbo prekliče in se Lopatkinu nudi možnost, da uspešno nadaljuje svojo konstruktorsko delo, vendar je v Dudincevovem romanu to le delen poraz skupine birokratov z Drozdovom na čelu. Nekatere birokrate sicer odpustijo iz službe, drugim dajo strog ukor, toda Drozdov ostane «čist» in se Lopatkin v zadnjem delu romana ponovno srečuje z ljudmi, ki so mu tako zagrenili življenje in mu preprečili uresničenje njegove zamisli. Lopatkin mora celo ugotoviti, da so njegovi nasprotniki nasproti njemu «dobro razpoloženi» in da bo Drozdov utegnil postati celo pomočnik ministra...

V diskusiji, ki jo vodijo moskovski književniki o tem delu, se je slišalo tudi mnenje, da je Dudincevov roman «prva bitka z Drozdovom». To je med drugim rekel vidni ruski pisatelj Konstantin Paustovski. V polemiki z nekaterimi pripombami Paustovskega je urednik mesečnika «Nov svet» Simonov pobijal trditev, da se vsi oni «ki potujejo samo v prvem razredu in uživajo določen privilegiran položaj» smatrajo za Drozdove, ker bi ta način ocenjevanja mogel nepravično ožigosati precejšnje število ljudi, dočim bi znaten del takih ljudi bilo nezasluženo amnestiranih.

V že prej omenjenem članku «Literaturnaje Gazete» od 15. decembra očitajo Dudincevu med drugim, da mu manjka «točen, širok pogled na življenje» in da ni mogel «vsestransko prikazati procesov, ki se dogajajo v družbi», tudi med književniki prevladuje prepričanje, da je roman «Ne samo kruh» važna in v marsičem «nova beseda v sovjetski literaturi».

TE DNI SE V ANTARKTIČNIH VODAH ZAČENJA LOV NA KITE

Zanimiv življenjski ciklus kita

Največja žival na svetu - kit - je podvržen prirodnemu zakonu selitve - V dobi parjenja sploh ne je - V sedanji letni dobi se kit vrača na pojedino in v smrt

Proti koncu oktobra vsako leto kvarijo mirno gladino oceanov južne hemisfere velikanski sivi madeži, iz katerih brizgajo visoko v zrak pravi vodometi vodne pare. Ti sivi madeži, ki so jih stari mornarji — po številnih legendah sodeč — smatrali za otoke, ki se pojavljajo in takoj izginjajo, pričajo o prisotnosti živali, ki so tudi sto in več ton težke. Gre za velikanske morske sesalce, ki ne morejo živeti brez zraka, pa čeprav lahko ostanejo pod vodo tudi po celo uro — gre za kite.

V tej letni dobi desettisoči kitov usmerjajo svojo pot proti jugu, proti vodam Antarktike. Njihov prihod v antarktične vode je tako reden, da jih v teh vodah pričakujejo že pripravljene mornarice najmoderneje opremljenih ladij za lov na kite. Kapitani teh ladij dobro vedo, da se jim lov ne bo izneveril in da bodo kiti vsako leto ob istem času tečno prišli na usodni sestanek.

Lastavice in druge ptice selivke niso edine živali, ki gredo na sezonska preseljevanja, ki znašajo tudi po nekaj tisoč kilometrov. Selijo se tudi druge živali, ki ne morejo leteti. Vemo na primer za preseljevanje jegulj in lososov. Selijo pa se tudi največje živali, ki jih je kdaj koli svet videl — kiti. Ti velikanski morski sesalci, ki so trikrat večji od največjih dinosavrusov in do 17-krat večji od afriških odraslih slonov in celo 130-krat večji od največjih volov, se tudi selijo. Nikoli v zgodovini zoologije ni živela žival, ki bi bila večja od tega našega sodobnika.

Kiti se lotijo svoje selitve redno vsako leto, vendar podrobnosti tega pojava znanstveniki še vedno dodobra ne poznajo. Čeprav ljudje že več stoletij love kite, so se podrobna znanstvena proučevanja o tem velikanskem morskem sesalcu začela šele v zadnjem času. Cilj tega znanstvenega raziskovanja pa je, odkriti določene tajne podrobnosti o življenju kitov in predvsem tajnost njihovega velikanskega preseljevanja. Podatke o tem dajejo sami kiti, ki čeprav nevede pri tej akciji sodelujejo. Mnogi kiti bodo ali že nosijo s seboj v mesu pod svojimi velikimi hrbtnimi plavutami tanke jeklene cilindre, ki so hermetično zaprti in v katerih je pismo s podrobnimi podatki o prvem srečanju vsakega izmed njih s človekom, oziroma z znanstveniki. Te cilindre izstreljujejo na kite iz posebnega topa v razdalji kakih sto metrov. Ciljanje mora biti izredno precizno, da se cilinder zabije v mišičasto tkivo kita pod hrbtnimi plavutami.

Čeprav je ta akcija nova, je že prinesla prve sadove. Odkriti so že dragoceni podatki, po katerih znanstveniki že lahko precej točno določajo «kitovska potovanja», oziroma njihovo pot iz tropskih morij v antarktična morja in nazaj.

Na cilj prve etape na tej «poti» oziroma v vode Antarktičnega oceana prihajajo kiti prav sedaj, prav te dni in sicer proti koncu decembra in prve dni januarja. Zaradi tega se prav sedaj, ko so se kiti zbrali na svojih loviščih, začenja uradna sezona lova na kite. To veliko lovišče ne prekriva samo področja Antarktičnega oceana, ampak se širi tudi na sever vse do 40. stopinje južne širine, kar pomeni, da se širi celo v sam Pacifik, oziroma v Atlantski ocean. Na tem velikanskem oceanskem področju, ki zavzema prostor več celin in je najmanj gostoljubni predel svetovnih voda, ker grozijo tod ladjam nevarne ledene gore, imajo lovci na kite svoj velikanski lov. Vsako leto ob istem času in to vedno okoli novega leta, prihajajo sem na sestanek s kiti velike mornarice kitolovcev. In kakor so točni kapitani-kitolovci, tako so točni za sestanek tudi sami kiti, pa čeprav je ta sestanek za nje lahko usoden.

Kaj goni kite na ta njihova vsakoletna potovanja proti jugu, v polarna morja? Njih vodi isti impulz, ki vodi ptice selivke na njihove daljnje polete. Ta impulz pa imenujemo lahko — lakota. V tej letni dobi vlada v Antarktiki poletje. Medtem ko se ledena skorja oceana umika proti jugu, proti sami antarktični celini, se temperatura morske vode dviga nad ničlo, to se pravi, da se led in sneg topita. Za antarktične pojme je to že poletje in to relativno toploto izkoriščajo drobceni morski organizmi, ki so podobni rakom in se začno razmnoževati v astronomskem obsegu. Ustvarijo se cele jate takih drobcenih živalic ki na področju le nekaj sto kvadratnih metrov štejejo tudi po več desetin milijonov živalic.

Te drobcene vodne živali so glavna hrana velikanskih kitov. Vsak izmed kitov «poje» ali bolj točno povedano «prefiltrira» skozi svoja velikanska usta po nekaj sto ton teh živali. Tako se Antarktika vsako leto v dobi antarktičnega poletja spreminja v veliko obednico in hkrati tudi klavnico kitov. Ob prihodu iz severnejših tropskih voda so kiti zelo mršavi in zglajeni, toda ob bogastvu teh drobnih živalic se kmalu zredijo in vsak pridobi na teži po 10 ali celo 20 ton, kar mu rabi kot prehrambena rezerva za pot, ko se po koncu antarktičnega poletja vrača nazaj na sever.

To se dogaja v marcu in aprilu vsako leto. Živ vgrajeni kompas sili tedaj kite proti severu, proti tropskim morjem. Tedaj se začenjajo tudi njihove zaroke, njihovi medeni meseci pa se bodo začeli šele tedaj, ko bodo dospeli v tropska morja. Od aprila do oktobra kiti ne plujejo v jatah ali krdelih, ampak po navadi le v parih, ki sestojijo le od samca in samice, kar dokazuje, da so kiti monogamne živali. Vsaj v času določene sezone. Zanimivo je, da so kiti v tej dobi tako obsedeni s svojimi ljubavnimi zadevami, da celo zanemarijo jed. V tem času ne jedo ničesar. Da je temu tako, so se prepričali tudi znanstveniki, ki so pregledali želodce kitov, ki so jih ubili v teh mesecih. Ti želodci so bili povsem prazni. Ljubavni post — to se pravi doba, ko kit ne zaužije nobene hrane — traja vse do začetka oktobra. Šele tedaj začno že shujšani kiti ponovno jesti, hkrati pa prekinejo tudi svoj zakonski izolacionizem in se začno ponovno zbirati v velika krdela, ki se odpravljajo na pot v antarktične vode na nove pojedine in v nova usodna srečanja s človekom. Na tej poti samice povržejo mladiče, ki so za naše pojme izredno veliki in jih lahko smatramo za ljubke edinole, če jih primerjamo z odraslimi kiti.

Ko kitolovci ulovijo kita, v katerem je že prej omenjeni kovinasti cilinder, so v smislu mednarodnih predpisov o lovu na kite obvezani, da jekleni cilinder odpošljejo znanstvenikom, ki se ukvarjajo s tem znanstvenim delom, hkrati morajo dati tudi točne podatke o tem, kjer je bil kit ubit, kdaj je bil ubit, koliko je bil težak in še številne druge podatke, ki zanimajo znanstvenike.

Izstreljevanju jeklenega cilindra v kita posvečajo znanstveniki izredno pozornost. O tem najbolje govori sledeče dejstvo: Pred izstrelitvijo cilindra ga znanstveniki namažejo s penicilinsko mastjo, da bi se s tem že vnaprej preprečila vsaka možnost, da bi se na mestu, kjer se je jekleni cilinder zaril v meso pojavila kakršna koli gnojna rana.

PAUL BUDKER

Dr. Werner Forssmann je bil pred kratkim nagrajen z Nobelovo nagrado. Pred dobrimi dvajsetimi leti je bil še mladi in podjetni nemški zdravnik tarča svojih kolegov, ki niso verjeli v njegove «novotarije», danes pa je vprav na račun teh novotarij dobil najvišje priznanje

Filmski utrinki

SIR LAWRENCE OLIVIER, *sloviti angleški igralec je izjavil na tiskovni konferenci v New Yorku v zvezi s svojim sodelovanjem z ameriško igralko Marilyn Monroe: «Po mojem mnenju ima ona izreden dar, da v enem samem trenutku ustvari vtis, kakor da je najbolj nevzgojena stvar na svetu. A že v naslednjem trenutku dobi gledalec vtis, da je ona vprav neverjetno neumna, naivna in nedolžna. To deluje najkrepkeje: publika zapade v začudenje, v katerem ne more več razlikovati med tema dvema vtisoma...»*

Na tej tiskovni konferenci sta se «slučajno» utrgali obe naramnici, ki sta držali obleko seks-bombe. Pristopil je takoj galantni Olivier in zaklical fotoreporterjem, ki so že pripravljali aparate: «Zadosti, boys! Sedaj je miss Monroe preveč eterična...»

MARTINE CAROL, *francoska filmska igralka je letos zajokala na filmskem festivalu v Cannesu. Med tradicionalno cvetlično bitko jo je neki preveč ognjeni oboževalec zadel v desno oko z velikim šopkom cvetic, ki je bil zvezan z žico.*

* * *

DIANA DORS, *britanska konkurentka Marilyn Monroejeve pravi o sami sebi: «Za povprečnega Angleža je dekle, kot je Grace Kelly, vrhunec njegovih stremljenj, vrhunec gore: hladna in nepristopna. Jaz sem kot dolina: pristopna». Ob neki drugi priložnosti je Diana Dors na tiskovni konferenci, navdušena nad svojimi lastnimi aerodinamičnimi oblikami, dejala: «Kakšna roba! In — oh, boys — da veste, kako se to prodaja! Končno, ali ni bolje, da s svojim seksom poberem vse, kar morem, ker se to itak dolgo ne obdrži? Ali ne fantje?»*

* * *

MOŠKI V ŽENSKIH OBLEKAH *so postali v teh poslednjih mesecih glavna tema zapadnonemških filmov. Odkar je zapadnonemška filmska verzija «Charleyeve tetke» s Heinzom Rihmannom v glavni vlogi dosegla velik finančni uspeh v samo petih mesecih, je že osem igralcev nastopilo v ženskih oblekah.*

JOAN CRAWFORD, *slovita ameriška igralka je odgovorila na vprašanja novinarjev, kaj misli o švedski igralki Aniti Ekberg, ki je nedavno prišla v Hollywood z vzdevkom: «Ledenik»: «Ona ni nikak ledenik, ker — kolikor mi je znano — se od ledenika vidi samo ena tretjina; pri miss Ekberg pa se nasprotno vidita dobri dve tretjini».*

* * *

CHARLIE CHAPLIN *je po dolgem vztrajanju novinarjev takole komentiral svoj novi film «Kralj v New Yorku». Film pripoveduje zgodbo kralja neke male evropske države, katerega njegovi ministri prisilijo, da se odpove prestolu, ko je sprejel sklep, da uporabi samo v miroljubne namene velike rezerve urana, ki so jih odkrili v deželi. Kralj odide v New York in tam skuša ustanoviti družbo, ki bi izkoriščala atomsko energijo v miroljubne namene, a oblasti ga izženejo iz dežele. Vrne se v Evropo. Chaplin pravi: «On živi v Švici. V Švici živi tako in tako cela vrsta bivših kraljev».*

* * *

Pet želja za leto 2.000

MICHELE MORGAN: *«Najti je treba način za spoznavanje resnice. Mnogo stvari je, ki so zgrajene na laži. Želim, da bi v letu 2.000 neki učenjak iznašel način za spoznavanje resnice na vseh področjih življenja.*

ROBERT LAMOREUX: *«Želel bi, da bi neki učenjak v letu 2.000 iznašel način, da se uresniči raj na Zemlji, način, da bi vsak mogel postaviti si svoje stanovanje tja, kjer želi, in način, da bi bila temperatura vse leto 20 stopinj nad ničlo!»*

NICOLE BERGER: *«Hotela bi, da bi neki umni ekonomist našel možnost, da bi se bogastvo na svetu tako razdelilo, da bi denar izgubil vsakršno vrednost».*

DANIEL IVERNEL: *«Hotel bi, da bi se mi omogočilo, da bom, vse hkrati, razbojnik in poštenjak, bog in vrag, otrok in starec. To je edini način, da se doseže celoten pogled na človeštvo».*

MARINA VLADY: *«Mislim, da bo v letu 2.000 promet mnogo hitrejši. Toda upam, da se bo takrat z največjo brzino dosegla tudi največja varnost».*

Prejeli smo

Prežihov Voranc: *Doberdob. Vojni roman slovenskega naroda.* Tretja izdaja. Pripravila za tisk Cene Vipotnik in Beno Zupančič. Opremila ing. Jakica, Accetto. Izdala Cankarjeva založ. Ljubljana 1956.

Prežihov Voranc: *Samorastniki in druge povesti.* (S sliko avtorja.)

DANES ZVEČER V GLEDALIŠČU «VERDI»

Hans Sachs in njegova družba v Wagnerjevi operi

RICHARD WAGNER

Hans Sachs, ki je zgodovinska oseba, bi najbrž nikoli ne postal kdo ve kako popularen, če si ga ne bi Richard Wagner izbral za osrednjo osebo svoje opere «Mojstri pevci nuernberški». V času nemške reformacije je bil Nuernberg največji nemški kulturni center. Veliki slikar Albrecht Duerer se ni branil prijateljstva ljudskega pesnika Hansa Sachsa, ki je bil prijatelj tudi drugih velikih umetnikov v začetku šestnajstega stoletja. Segavi Hans, ki je med drugim delal n. pr. take verze

Mein Vater war Schumacher in Diechter dazu,

je napisal veliko število pustnih iger (Fastnachspiel), ki jih je zajel iz srednjeveških legend in od drugod.

Poleti 1845, ko je končal Tannhaeuserja, je bil Wagner na odmoru v Marienbadu. Pravzaprav se je tedaj že ukvarjal z Lohengrinom, pa je skoraj slučajno v Gervinusovi zgodovini nemške literature naletel na omembo nuernberških mojstrov pevcev. Takoj se mu je porodila misel, da bi ne bilo napak, če bi bilo nekoliko presledka v vrsti njegovih samih strogo resnih sižejev. Sklenil je, da napravi komično delo, v katerem bi si tudi privoščil kakega svojega nasprotnika. Takoj je napravil osnutek opere in celo prekinil delo z Lohengrinom. Vendar je potem to opero še odložil in prej dokončal druge stvari. Doživel je še tudi marsikatero bridkost (n. pr. grozoten neuspeh Tannhaeuserja v Parizu), toda junija 1866 je bilo končano prvo, februarja 1867 pa tretje, zadnje dejanje Mojstrov pevcev. Prva uprizoritev je bila 21. junija 1868 v Muenchenu.

Komičen značaj, snov iz zgodovine namesto iz mitologije in široka koralnost so tudi, poleg drugih, zunanji elementi, ki dajejo Mojstrom pevcem v celoti Wagnerjevega dela njihovo posebno značilnost. Sploh pa so se zdeli Mojstri pevci Wagnerju samemu nekaj podobnega kot satirska igra v starem grškem gledališču, ki je po tragiči trilogiji nekoliko razvedrila duhove gledalcev. Wagner je v tej operi tudi naslikal visoko-nemški viteški in meščanski ambient. Končno je v delu še polemični, zelo osebni motiv: maščevanje umetniške svobode proti topoglavemu nerazumevanju pedantov, ki se oklepajo pravil in navad. Mladi vitez Walther von Stolzing predstavlja svobodno inspiracijo viteškega «Miennegesanga» v borbi proti trmasti pedantnosti meščanskega «Meistergesanga».

Za praznik sv. Ivana bodo mojstri pevci tekmovali; tisti, ki bo zmagal, bo dobil hčer bogatega zlatarja in mojstra pevca Veita Pognerja. Eva je zaljubljena v viteza Waltherja, ki pa ne ve ničesar o pravilih, o «tabulaturi», o tradicionalnih načinih petja. On poje, kakor ga je naučila narava in pa tudi verzi starega nemškega «Minnesingerja» (ljubavnega pevca) Waltherja von der Volgelweide. Nič mu torej ne pomaga, če se v naglici površno nauči nekaj pravil: Beckmesser, občinski pisar, ki ima nalogo, da beleži na tablo napake, ki jih delajo pevci, neusmiljeno trešči Waltherja. Smešni starec je pri tem še sam zaljubljen v Evo in se boji tekmeca, ki ga ima Eva rada. Toda pesem Waltherja je ganila Hansa Sachsa, obrtnika-pevca, ki je simbol preproste ljudske pesmi, ki ima sicer spoštovanje do tradicije a je tudi odprta vsakemu glasu nove lepote. Z njegovo pomočjo bo končno uspelo, da Walther — potem ko ga je Sachs prepričal, da so pesniška pravila potrebna če so prav uporabljena in ne predstavljajo slepe sužnosti — na drugi tekmi zmaga in dobi Evo.

Wagner je Hansa Sachsa povzdignil v pooseblјenje «pesnikujočega ljudstva», tako da je Hans Sachs poetika v dejanju, poetika svobodnega zanosa in globoke poštenosti čustva. Toda čeprav je slikovita podoba nastajanja poezije, pa vendar ne preneha biti pesnik-čevljar iz Nuernberga, obiskovalec obrtniških delavnic, gostiln, kjer se v obilici toči pivo med klobasami in zeljem, ter oratorijev, kjer komentirajo svetega Pavla in kjer odmevajo Lutrove himne.

Tudi sam je v svoji notranjosti zaljubljen v Evo toda odpove se tej ljubezni («die Entsagung» pogost motiv pri Wagnerju) v korist mladega Waltherja.

* * *

Današnjo predstavo je glasbeno pripravil dirigent Capuana, ki ga potem še čaka delo z «Nevidnim mestom Kitežem» Rimski-Korsakova.

Goriško-beneški dnevnik

Poslanec PSI prof. Marangoni obiskal prefekta in šolskega skrbnika

Levičarske sile na strani Slovencev za pravično uzakonitev našega šolstva

Potrebna nam je tudi avtonomija in otvoritev, in uzakonitev šol v Beneški Sloveniji

V četrtek je videmski poslanec Italijanske socialistične stranke prof. Marangoni obiskal goriškega prefekta de Zerbija in šolskega skrbnika za goriško pokrajino prof. Devetto, s katerima se je razgovarjal o vprašanju uzakonitve slovenskega šolstva, o čemer je bil pred dnevi objavljen sklep ministrskega sveta v Rimu. Poslanec se je sestal tudi s predstavniki Italijanske komunistične partije ter z njimi izmenjal misli glede tega važnega vprašanja, ki se tiče obstoja naše manjšine.

Čeprav še ni znana vsebina zakonskega osnutka in zaradi tega tudi ne moremo obvestiti javnosti o točnosti namer italijanske vlade, so predstavniki levičarskih sil v skladu z načeli o dolžnostih socialistov do manjšin napravili že prve korake, da se na kraju samem prepričajo, kakšno mnenje imajo o tem važnem vprašanju predstavniki oblasti in šolstva. Slovenska in demokratična italijanska javnost z zadovoljstvom pozdravlja te korake, ker nudijo možnost za organizacijo širokega gibanja, ki bo zajelo slovensko in demokratična italijansko javnost, proti sprejetju zakonskega osnutka, ki je že po prvih vesteh diskriminacijsko dejanje proti naši manjšini in v nasprotju s crko in duhom ustave.

Podlaga takega gibanja morejo biti sledeče tri temeljne zahteve:

1. dejanska uzakonitev slovenskega šolstva na Goriškem v skladu s členom 6 ustave;
2. priznanje avtonomije slovenskemu šolstvu;
3. otvoritev in uzakonitev slovenskih šol v Beneški Sloveniji v skladu s členom 3 in 6 republiške ustave.

—«»—

Kongres internirancev v Nemčiji

Na sedežu v Ul. Garibaldi 5 bo v ponedeljek 7. januarja ob 17. pri pri prvem ter ob 17.30 pri drugem sklicanju pokrajinski kongres članov Vsedržavne zveze političnih deportirancev v Nemčiji. Na dnevnem redu je splošno ter finančno poročilo predsedstva, obnovitev društvenih funkcij ter imenovanje pokrajinskega delegata na vsedržavni kongres.

—«»—

Spomladansko vreme s 13 stopinjami nad ničlo

Ko je na Silvestrovo pričelo deževati in se na Novo leto vreme ni spreobrnilo na boljše, so pesimistični vremenski napovedovalci, ki so bili pod vplivom novoletnega praznovanja napovedali deževno leto. Toda že po nekaj dneh se je izkazalo, da napovedi povsem ne držijo; prišla je precej močna odjuga. Najprej je bilo precej vlažno vreme, pozneje pa se je razjasnilo, tako da smo preživeli nekaj dni s prav spomladanskim vremenom. Temperatura se je dvignila do okoli 13 stopinj nad ničlo, kar je nedvomno precej za januarske dneve.

Vsi brez razlike se sedanjega vremena veselimo, ker bi lahko bilo slabše, pa bi ga prav tako morali prenašati. Še posebej pa so z njim zadovoljni tisti, ki so na tesnem z denarjem in zaradi tega tudi s kurivom. Kar bodo sedaj prihranili, jim bo lahko prišlo prav pozneje, ko bo pritisnil nov mrzli val. Zima še ni pri kraju!

—«»—

Dolge vrste pred trgovino «Al Corso»

Ze nekaj dni je naprodaj večja količina konfekcijskega blaga po znižanih cenah

Že vse dni po Novem letu je pred trgovino konfekcije «Al Corso» v Gorici opaziti dolge vrste ljudi, ki čakajo, da jih prodajalka spusti v trgovino, kjer je lastnik začel z razprodajo velikih količin najrazličnejše konfekcije od moških površnikov pa do ženskih kril, površnikov in otroških oblek. Vsekakor je izbira velika, vendar pa z vsakim dnem manjša, kajti mnogi zaradi precej znižanih cen odkupijo tudi po dva ali več kosov za svojo družino.

Priti do blaga v razprodaji «Al Corso» seveda ni lahko, predvsem ker v trgovino spuščajo samo po nekaj oseb, da si te lahko mirno izbirajo zaželeno konfekcijsko blago. Zato se je zgodilo v četrtek, da je skupina 50 ljudi dopoldne kar vdrla v trgovino in če ne bi bilo pogumnih prodajalk, bi lahko prišlo do razbitja steklenih vrat in še kaj drugega. Mnogi se dolgim vrstam izognejo s tem, da pošljejo enega «predstavnika» za več kupcev. Ta revež mora stati v vrsti že od zgodnjega jutra, da za pozno dopoldne ali popoldne zajamči svojim domačim dostop do vabljivega blaga.

—«»—

Poziv občine mladeničem letnika 1939

Goriški župan je izdal proglas, s katerim se morajo vsi mladeniči iz naše občine, rojeni med 1. januarjem in 31. decembrom 1939. leta vpisati v naborne liste in ob tej priliki dati vse izjave, ki jih bo od njih zadevni urad zahteval. To dolžnost morajo opraviti tudi tisti, ki nimajo nobenega državljanstva. Vsi tisti pa, ki sicer prebivajo v naši občini, pa so rojeni drugod, morajo nabornemu uradu izročiti rojstni list.

—«»—

Prometna nesreča

Včeraj ob 13. uri se je pripetila v Pevmi prometna nesreča, pri kateri sta bila udeležena kolesar in motociklist. Nezgoda se je pripetila v trenutku, ko se je 16-letni mehanik Severino Pušmar iz Ul. Costabona 5 v Pevmi peljal s kolesom proti mestu in trčil z motorjem, ki ga je vozil 20-letni Arcangelo Moreo iz Pevme. Z rešilnim avtom Zelenega križa so oba odpeljali v bolnišnico Brigata Pavia, kjer so jima ugotovili lahek možganski pretres. Pušmar se bo moral zdraviti osem dni, Moreo pa štiri.

—«»—

IZ TRŽIČA

Darilni paketi upokojenim delavcem

Kot prejšnja leta se je tudi letos tržiška občina spomnila na veliko število tistih upokojenih delavcev, ki zaradi premajhne pokojnine žive v zelo skromnih razmerah. Podporno društvo tržiške občine, kateremu je občina dodelila potrebno vsoto denarja, je pripravilo 110 darilnih paketov, ki so jih predvčerajšnjim razdelili med stare in zaslužne upokojence.

—«»—

Mesečni semenj včeraj v Krminu

Včeraj je bil v Krminu običajni mesečni semenj, ki je bil najbrž zaradi lepega vremena, podobnega spomladanskemu zelo dobro obiskan. Prišli so okoličani in predvsem kmetje, saj je bilo na prodaj lepo število svinj za zakol in za rejo; poleg tega pa tudi precej domače perutnine in raznega kmečkega orodja.

—«»—

DEZURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Cristofoletti na Travniku, tel. 29-72.

IZ BENESKE SLOVENIJE

Zidovje ga je pokopalo

V četrtek popoldne se je v Prestentu v torjanski občini pripetila huda nesreča, ki je terjala življenje komaj 23-letnega delavca Antona Bortola.

Mladenič je bil zaposlen pri gradnji nove greznice, ki jo je finansirala torjanska občina. Skupaj z ostalimi delovnimi tovariši je Bortolo zidal v tla precej debel zid za greznico, ki je v tej občini tako občutno potrebna. Nenadoma pr se je zidovje začelo majati, zdi se, da so se tla nenadoma vdrla, in medtem ko je ostalim delavcem uspelo skočiti iz jame, je zidovje povleklo s seboj nesrečnega mladeniča in ga pokopalo. Potrebno je bilo precej truda, da so ga izvlekli na dan. Neki avtomobilist ga je takoj odpeljal v čedadsko bolnišnico, vendar pa mu bolniško osebje ni moglo nuditi več nobene pomoči, ker je Bortolo, še preden so ga prinesli v operacijsko sobo, izdihnil. Mladeniča, ki je na delu izgubil življenje, so vsepovsod v torjanski občini zelo čislali in zato je tamkajšnje prebivalstvo ta žalostna vest toliko bolj prizadela.

—«»—

— KINO —

CORSO. 16.30: «Dvorski norček», vistavision, D. Kaje.

VERDI. 17.00: «Car», T. Power, Kim Novak.

VITTORIA. 17.15: «Ljubezen velike kraljice», v barvah.

CENTRALE. 17.00: «Tihotapstvo proti vzhodu», G. Montgomery, Korin Booth.

MODERNO. 17.00: «Singapur», Ava Gardner.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE IZ TRSTA bo gostovalo jutri 6. januarja ob 16. in 20. uri v prosvetni dvorani v Gorici z dramo R. Andersona

ČAJ IN SIMPATIJA

Mladini pod šestnajstim letom vstop prepovedan

Prodaja vstopnic na sedežu ZSPD v Ulici Ascoli št. 1. Cene sedežev: Prve vrste 250 lir; druge vrste 150 lir; stojišča po 100 lir

Konfekcija **«AL CORSO»** Konfekcija

GORICA - CORSO ITALIA 7 - GORICA

OD 3. JANUARJA DO KONČNE RAZPRODAJE BLAGA V PRODAJI SE ŠE NEKAJ DNI NUDI

UGODNA PRILOŽNOST

ZA NAKUP

KONFEKCIJSKEGA BLAGA V VELIKI IZBIRI

IN PO IZREDNO NIZKIH CENAH

NEKATERE CENE:

MOŠKI VOLNENI POVRŠNIKI	od	4.900	lir dalje
ŽENSKI VOLNENI POVRŠNIKI	»	9.900	» »
VOLNENI SUKNJIČI	»	990	» »
VOLNENE HLAČE	»	690	» »
PODLOŽENI DEŽNI PLAŠČI iz bombaža	»	6.900	» »
DEŽNI PLAŠČI iz nylona «Rhodiatoce»	»	6.900	» »
SRAJCE iz bombažne tkanine	»	390	» »

IZREDNA PRILIKA ZA NAKUP BLAGA NAJBOLJŠE KAKOVOSTI PO NEZNATNIH CENAH

ZAHVALA

Hčerki, sin in sorodniki

dr. FRANCA VIDMARJA

se zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali ob bridki izgubi in ki so pokojnega spremljali na njegovi zadnji poti.

Gorica, 5. januarja 1957

Športni dnevnik

LAHKA ATLETIKA

Anglija-SZ poleti v Londonu

LONDON, 4. — Britanska lahkoatletska zveza je danes potrdila, da bo med poletjem 1957 le prišlo v Londonu na stadionu White City do srečanja med lahkoatletsk. ekipoma Sovjetske zveze in V. Britanije. Kot znano bi do tega dvoboja moralo priti ze lansko jesen a se je sovjetsko moštvo, ki je že bilo v Londonu, zaradi znanega incidenta v zvezi z atletinjo Nino Ponomarevo, vrnilo v znak protesta v Sovjetsko zvezo.

NOGOMET

FORMOZA, 4. — Nogometna zveza nacionalistične Kitajske je odpovedala udeležbo na svetovnem nogometnem prvenstvu l. 1958. Formoza je bila vključena v azijsko skupino skupno z Indonezijo in Ljudsko Kitajsko.

DRSANJE NA LEDU

HELSINKI, 4. — Finska drsalna zveza je sporočila, da je sprejela organizacijo zenskega svetovnega prvenstva v hitrostnem drsanju, potem ko je Švica organizacijo tega prvenstva odklonila. Prvenstvo bo 9. in 10. februarja v Imatri blizu ruske meje.

KOLESARSTVO

MELBOURNE, 4. — V svojem prvem profesionalnem nastopu je bil avstralski kolesar Lionel Cox poražen. V hitrostni vožnji na dirkališču v Melbournu ga je premagal Russel Mockridge.

Jutri v Trstu: Triestina-Palermo

Stolfa namesto Tulissija Szoke pa namesto Petrisa

Odprto mesto levega branilca med Brunazzijem in Clautom ter mesto levega krila med Brighentijem in Renostom

Jutri se bodo v 14. kolu italijanskega nogometnega prvensva srečala naslednja moštva: Atalanta Fiorentina, Bologna - Lanerossi, Genoa - Spal, Juventus - Roma, Lazio - Inter Milan - Torino, Napoli - Sampdoria, Padova - Udinese in Triestina - Palermo.

Od vodilnih enajstoric sta v najboljšem položaju Milan in Juventus, ki igrata doma. Njuna nasprotnika, Torino oz. Roma, bi bila še pred nekaj tedni morda nevarna, a sta sedaj v precej nestalni formi, kar velja predvsem za Romo, ki je dozivela že več zaporednih porazov. Skoraj gotovo zaradi tega prav na vrhu ne bo sprememb, razen seveda v primeru, da uspe Torinu zaustaviti Milan, Fiorentini pa istočasno zmagati v Bergamu. To bi sicer ne pomenilo presenečenja, vendar je znano da je igrišče v Bergamu težko tudi za najboljše enajstorice. Od preostalih domovalcev zgornjega doma ima razmeroma več izgledov za uspeh se Napoli, ki bo sprejel v goste Sampdorio. Njegova ekshibicija preteklo nedeljo v Rimu skoraj ne dopušča dvomov v tak uspeh, čeprav lahko v Sampdorii še vedno zavre kri. Slabe izglede pa ima Inter, ki bo moral po kostanj v Rim proti Laziu.

Dokaj negotovo je tudi srečanje v Padovi med istoimensko enajstorico in Udinese, ki predstavlja nekak pokrajinski derby. Nastop Videmčanov v Bergamu med tednom je pokazal, da se Udinese polagoma vrača v formo, zato se zdi, da bo Padova morala krepko zaigrati, če se bo hotela pred lastnim občinstvom rehabilitirati za nedeljski poraz proti Laziu.

Zadnji na lestvici — Genoi se obeta morda edinstvena priložnost, da se odtrga od repa. Spal je namreč le povprečen nasprotnik in zmaga nad njim bi ji ne smela uiti.

Preostaja še tema v Trstu med Triestino in Palermom. Nekaj smo glede tega srečanja povedali že včeraj. Drugih posebnih novic ni, Pasinati se glede sestave tržaške enajstorice še ni dokončno odločil, čeprav je že določil običajnih 13 igralcev, ki pridejo v poštev za sestavo. Ti so: Bandini, Belloni, Brunazzi, Claut, Petagna, Ferrario, Stolfa, Olivieri, Mazzero, Natteri, Szoke, Renosto in Brighenti.

Medtem ko se zdi, da se je dokončno odločil za vključitev mladega Stolfe namesto diskvalificiranega Tulissija, pa je še vedno odprto vprašanje odločitve med Brunazzijem in Clautom za mesto levega branilca ter med Brighentijem in Renostom za mesto levega krila. Iz dobro informiranih krogov pa se je le izvedelo, da se Pasinati nagiba bolj k odločitvi za Brunazzija in Renosta. Potrjen je debut Natterija.

Enajstorica Palerma prispe v Trst danes zvečer v naslednji sestavi: Benvenuti; Griffith, Bettoli, Ballico, Benedetti, Mialich, Zamperlini, Vernazza, Vicariotto, Gomez, Passarin, Sandri in Lonardi.

Kot poročajo iz Palerma, nameravajo gostje nastopiti v Trstu s posebno taktiko, ki bo v bistvu defenzivna, ker bo baje stari in izkušeni branilec Ballico nosil na hrbtu številko 10, v resnici pa bo igral prostega moža v pomoč Mialichu v krilski vrsti. Seveda pa s tem ni rečeno, da se misli Palermo ce bo prilika, odpovedati ofenzivni igri. V napadu razpolaga namreč z argentinskim tandemom Vernazza - Gomez, ki zna baje delati čudeže. Na vsak način vlada za nastop te dvojice, ki bo predstavijal istočasno tudi debut Vernazze v italijanskem prvenstvu, v Trstu veliko zanimanje.

Obeta se vsekakor zanimiva tekma med nasprotnikoma, ki si nikakor ne smeta privoščiti luksuza zapravljanja točk. Poleg tega pa je Triestina dolžna svojemu občinstvu rehabilitacijo za dva zaporedna poraza.

Naša prognoza

Atalanta-Fiorentina	1 2
Bologna-Lanerossi	1
Genoa-Spal	1 X
Juventus-Roma	1
Lazio-Inter	1 X 2
Milan-Torino	1
Napoli-Sampdoria	1
Padova-Udinese	1 X
Triestina-Palermo	1
Brescia-Verona	1 X 2
Marzotto-Como	1
Siena-Salernitana	X 2
Treviso-Biellese	1
Cagliari-Modena	1 X
Reggina-Pavia	1

Mednarodni košarkarski turnir v San Remu

Lahka zmaga Simmenthala nad Lokomotivo iz Sofije

Neprecizni Bolgari so izgubili srečanje z 49:35 - Sodelujeta še ekipi «Wisla» iz Krakova ter «Spartak» iz Brna

SAN REMO, 4. — V San Remu se je danes popoldne začel mednarodni turnir v košarki z udeležbo milanskega moštva Simmenthal, bolgarske ekipe «Lokomotiv» iz Sofije, poljske «Wisla» iz Krakova ter češkoslovaške «Spartak» iz Brna. Turnir bo potekal po italijanskem sistemu brez povratnih srečanj.

Danes sta bili na programu prvi dve srečanji, a so odigrali le eno, ker tako češkoslovaška kot poljska ekipa še nista prispeli in sta najavili prihod za to noč.

V prvem srečanju sta se pomerila Simmenthal in Lokomotiv. Zmagala je ekipa Simmenthala z rezultatom 49:35 (20:12). Bolgari so proti pričakovanju zaigrali precej slabo in so bili za vigrano milansko moštvo skoraj prelahek nasprotnik. Bili so sicer razmeroma hitri v akcijah a izredno netočni v streljanju v koš. Med njimi tudi ni nobenega igralca posebnih kvalitet. Simmenthal se niti ni preveč trudil. Najboljši v italijanskem moštvu so bili Amerikanec Clarck, Fagani in Riminucci.

Nadaljnji program: **Sobota:** ob 14. uri Simmenthal - Wisla, ob 15.30 Spartak - Lokomotiv. **Nedelja:** ob 14 uri Wisla - Lokomotiv, ob 15.30 Simmenthal - Spartak. **Ponedeljek:** ob 15. uri Spartak - Wisla.

—«»—

Turnir v Bologni

BOLOGNA, 4. — Od 9. do 11. t. m. bo v Bologni mednarodni turnir v kosarki za IV. pokal mesta Bologne. Sodelovala bodo moštva Virtus Minganti iz Bologne, Antwerpse, AZS Varšava ter Proleter iz Zrenjanina iz Jugoslavije.

Program srečanj bo naslednji:

Sreda 9. ob 20.45: Proleter - AZS Varsava; 22,15: Antwerpse - Virtus Minganti.

Cetrtek 10.: 20.45: AZS Varšava - Antwerpse; 22,15: Virtus Minganti - Proleter.

Petek 11. 20,45: Proleter - Antwerpse; 22,15: Virtus Minganti - AZS Varšava; 23.45: razdelitev nagrad.

2. FEBR. V CREMONI

Pozzali - Martin za evropsko prvenstvo

CREMONA, 4. — Menažer italijanskega boksarja mušje kategorije Pozzalija je danes potrdil, da se bo Pozzali boril za evropsko prvenstvo 2. februarja proti Martinu. Do kroženja nasprotnih vesti je prišlo zaradi tega, ker se Pozzalijev nasprotnik in njegov menažer bojita tega srečanja, v katerem je Pozzali velik favorit. Sam Pozzali je izjavil, da gre v borbo brez vsake bojazni in da bo opravil s svojim nasprotnikom tako hitro, kot je on dolgo pustil njega čakati na ta dvoboj.

HOKEJ NA LEDU

CORTINA D'AMPEZZO, 4. — Cortina-Basel 12:4 (4:2, 6:0, 2:2).

BOKS

D'Agata-Macias

Macias zahteva za povratno srečanje garancijo 35.000 dolarjev

MEXICO CITY, 4. — Mednarodna boksarska zveza organizira za 20. febr. dvoboj za svetovno prvenstvo petelinje kategorije med svetovnim prvakom D'Agato in njegovim izzivalcem Maciasom. Dvoboj bi moral biti v Los Angelesu. Mednarodna boksarska zveza jamči D'Agati za ta dvoboj premijo 55.000 dolarjev. Macias je sporočil funkcionarju BCI Lewu Burstonu, da je pripravljen D'Agati nuditi v predpisanem razdobju, če zmaga seveda, povratno srečanje kjerkoli, tudi v Rimu, toda le pod pogojem, da bo zanj zajamčena ista premija kot za D'Agato v Los Angelesu.

Toda zdi se, da je zaradi te Maciasove finančne zahteve vprašanje dvoboja še odprto, ker je praktično v Italiji nemogoče najti organizatorja, ki bi lahko nudil Maciasu tako garancijo.

D'Agata sam pa je glede tega dvoboja izjavil, da je pripravljen srečati se z Maciasom kdaj koli in kjer koli, seveda pa le pod pogojem, da je v vseh podrobnostih dosezen sporazum. Izjavil je tudi, da bo te dni začel sistematično trenirati.

—«»—

NEW YORK, 4. — Charley Johnston, ki je vodil pogajanja, je sporočil, da se bo svetovni prvak mušje kategorije Argentinec Perez boril za ohranitev naslova 23. jan. v Luna Parku v Buenos Airesu proti Menikancu Memu Diezu.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

KINO ŠKEDENJ

predvaja danes 5. t. m. ob 18. uri glasbeni film v barvah

ANNIE

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 5. t. m. ob 19.30 uri Columbia film:

Pristaniška fronta

Igrajo: Marlon Brando in drugi znani igralci

Kino na Opčinah

predvaja danes 5. t. m. z začetkom ob 18. uri film CINEMASCOPE

«Nebeški stebri»

Navdušujoča zgodba vernega ljudstva in hrabrega moža.

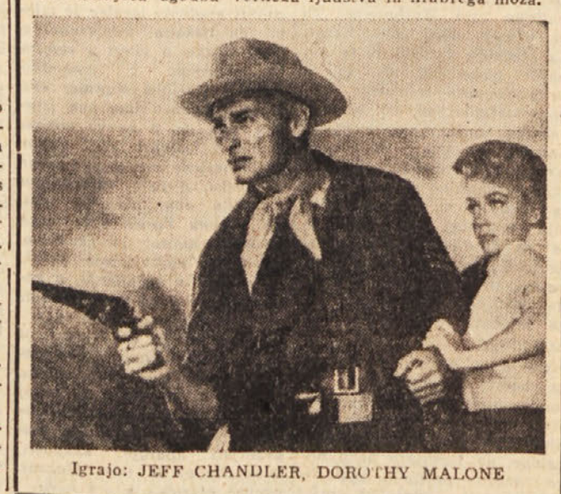

Igrajo: JEFF CHANDLER, DOROTHY MALONE

DOBRICA ĆOSIĆ

DALEČ JE SONCE

35.

Gvozden se je poslednji odtrgal iz boja, pristopil h kmetom in spraševal za dečka v jopiču; ko mu ti niso mogli ničesar povedati, se je odpravil iskat po gozdu. Raztreseno so po hosti ležali ubiti kmetje in žene. Gvozden se je približal vsakemu in si ga ogledal. Malčka ni bilo nikjer. Odšel je tja, kjer so se bili mudili prej, ko je padla mina, in našel nekaj razmesarjenih teles. Sneg je bil poškropljen s curki krvi. Tisti nori ženi, ki ga je bila zjutraj tako napadla, je košček granate razmrcvaril prsi. Tudi starec s kravico je bil ubit; krava je bila iztegnila noge ter ležala prsteno rdeča in neoštrgljana z glavo na snegu in z odprtimi motnimi očmi gledala s snegom zasuti gozd.

Gvozden je drhtel in brezupno, s strahom v očeh, gledal še sveža trupla.

Zadaj za kravico se je premikalo nekaj majhnega in črnega ter se skrivalo za njenim truplom. Gvozden se je zdrznil in stopil bliže. Bil je malček v jopiču, ki je z glavo ril pod ubitim govedom.

«Sinko moj, ne boj se...» je zastokal in zaječal Gvozden. Otrok je molčal in si še trdovratneje prizadeval zariti glavo v sneg pod govedom, da bi se skril. Gvozden se mu je približal:

«Ne boj se, malček... Ne boj se, sinko...»

Otrok je dvignil glavo in ga pogledal.

«Stric, stric, nikar...» je spregovoril drgetajoč kot ujeta sinička; bil je brez glasu in niti solz ni bilo, da bi se zjokal. Iz razširjenih zenic je gledal strah.

«Ne boj se... Striček je partizan...» Gvozden ga je vzel v naročje, mu poljubljal obraz in golo nožico, ki je bila z nje zlezla nogavica, in zajokal. Otrok ga je prestrašeno gledal in molčal. Gvozden ga je zavil v jopič in ga odnesel v odred.

«To je pogin... vse je šlo k vragu... čemu bi se človek boril? Zatrli so ljudstvo. Zaradi mene. Ni več mogoče tako. Nočem! Nočem! To so ljudje brez srca. Ne čutijo, ne mislijo... mar je to... mar sem jaz... povedal bom!» se mu je po glavi podil gost in težak obup ter mu stiskal srce in možgane, da je komaj dihal.

Z otrokom v naročju je Gvozden prišel do partizanov, poiskal Pavleta, stopil k njemu in izjecljal:

«Na, tu imaš... Ali vidiš... Na, pa se ti zdaj bori!... Na...»

Ni imel več moči v sebi, da bi sploh še kaj rekel. Z otrokom vred se je zgrudil v sneg.

16.

Vihar ogorčenja in bolečine je v Gvozdenu vse spremešal in postavil na glavo, tako da se ni zavedal svojega ravnanja pred odredom, niti besed, ki jih je izkričal Pavletu, ko ga je ta miril in vlekel v smrekovo goščo, da bi bila sama in proč od partizanov.

Sedela sta in molčala; obema je bilo mučno zaradi tega. Pavle je pozorno opazoval Gvozdena in čakal, da se bo umiril in začel pogovor. Bil je osupel nad ravnanjem namestnika komandanta in v strahu za odred in Gvozdena. Niti slutil ni, da je kriza v odredu tako globoka. Spor v štabu, razdvojenost celice, pojavi demoralizacije med borci, ki jih je bil zapazil, so bili dejansko, to je čutil, ne samo izrazi nezadovoljstva s taktiko, temveč tudi nevarnost za odred. Gvozdenov izpad, izpad starega partizana, pogumnega in odločnega moža, ki doslej sploh ni pokazal omahovanja in strahu, je bil vrhunec te krize. Mislil je, da je skoraj vse odvisno od tega, kako se bo Gvozden nadalje držal, in je bolj razmišljal o tem, kaj naj mu reče, kako naj ga prepriča, da je takšno stališče nevarno za odred, kakor pa o vzrokih in razlogih, ki so Gvozdena privedli do tega. Čutil je, da tu odločajo minute in da se mora še pred nočjo med njimi vse razčistiti, kar ga je še bolj vznemirjalo in mučilo. Misel, da je tudi Uča na Gvozdenovi strani, je Pavleta vodila v obup. Na vse kriplje se je trudil, da bi se pomiril, se notranje uredil in zagrabil za trdnejšo misel. Z glavo se je obračal proč od Gvozdena in se zagledal v temno zelenje iglavcev ter se pogrezal v pretrgano zamišljenost.

Gvozden je sedel pred njim z upognjeno, povešeno glavo, brez jasnih in določnih misli. Možje in žene med begunci, fantiček v jopiču, Bolgar z bajonetom, streljanje, mrtve kravje oči, vrisk žena in neskončni požar, ki požira vas — so se mu kot bolni prividi motno prepletali in bobneli v glavi. Od časa do časa je stresel z glavo, pa se nato pomiril in jo še bolj brez moči povesil. Kadar mu je kakšna podoba ali misel obležala, jo je odgnal, ker ga je bilo strah, da bi o čemerkoli razmišljal.

Prvo, česar se je jasno zavedel, je bil občutek krivde, ker se je bil na takšen način zaletel pred odredom; zaradi tega sedaj komisar molči in čaka na razgovor kot na zaslišavanje. Hkrati pa je zrasla v njem misel, ki se je kasneje še bolj utrdila, da je bilo takšno ravnanje posledica njegove vesti, kar ga zdaj sili v odločitev, ki ji bo moral ostati zvest do kraja.

«Pojdi! Hočem biti sam!» je nenadno zakričal, ne da bi se ozrl v Pavleta. Pavle se je samo z glavo obrnil proti njemu in tako mirno obsedel. To je Gvozdena še bolj razjezilo, vendar pa ni ničesar rekel. Kaj je zagrešil? Našel je otroka pod mrtvo kravo in mu ga prinesel. Koliko otrok je bilo danes zjutraj pobitih... Tudi njemu so vse pobili... Gvozden si je nepričakovano zaželel, da bi o tem komu govoril. V trenutku pa, ko je pogledal Pavleta, se je zdrznil in zadržal besede. Partizani so videli, kako je prinesel otroka in slišali, kaj je govoril. Pa tudi pred kmeti... Molčal je in dovolil, da so na takšen način govorili z njim. Sramota! Kaj neki bo Pavle rekel na to? Naj reče, kar hoče. On bo storil to, kar mora po njegovem mnenju storiti človek, ki ima vest.

Kolikor bolj je Gvozden razmišljal, toliko bolj je bil prepričan, da odreda ne more rešiti niti Pavletov niti Učov predlog; v njem je bolj in bolj zorel sklep: samo začasna razpustitev odreda lahko reši odred in ljudstvo pred nadaljnjim uničenjem. Spočetka se ni hotel trdno oprijeti te misli, ki jo je že od jutra odganjal od sebe.

Minilo je več kakor pol ure, odkar sta sama sedela v gozdu, ko je Gvozden nenadoma začel naglo in ostro govoriti o tem, da je nujno potrebno kar najhitreje, še to noč razpustiti odred.

Pavle ga je osuplo poslušal. Ko je Gvozden končal, je malo zmedeno pomolčal, nato pa spregovoril s počasnim in nizkim glasom, da bi bil pogovor čimbolj intimen in tovariški.

«Mar misliš, da meni ni bilo nikdar tako težko? Ali meniš, da mi je lahko?» — Pavle se je spomnil na minulo noč in se komaj zdržal, da mu ni vsega povedal. Malo je pomolčal in nato nadaljeval: «Zato bi rad, da se pogovoriva prijateljsko, kot tovariša. Nekaj te muči. Spremenil si se. To, kar danes preživljamo, je strašno... Midva morava vse pretrpeti, vse prenesti. Če se boš prepustil čustvom, bo vsega konec!»

Gvozden ga je prekinil:

«Kakšna čustva! Mar ne vidiš, kakšna nesreča je to za ljudi! Si mar komunist? Kaj sploh misliš na ljudi? Komisar si! Partija ne sme delati tako, kakor mi delamo! To ni linija partije! To je uničenje ljudstva!» — Gvozden je kričal in klatil z rokami okrog sebe, se nato umiril, malo pomolčal in tiše dodal: «Obvarovati moramo ljudstvo in odred.»

«Prav, Gvozden, povej mi, kaj bi bilo iz našega boja in socializma, če bi mi vozili takšno politiko? Tako se ne sme delati. Ne smemo misliti na žrtve. Če si mi komunisti ne bomo na jasnem, bo konec z revolucijo. Pomisli, kaj bi bilo, če bi mi zdaj razgnali odred? Začela bi se demoralizacija in boj bi ugasnil. Jaz za nobeno ceno ne bom dovolil, da bi se odred razpustil,» je Pavle odločno pribil; glas mu je drhtel.

«Jaz se nisem demoraliziral! Nisem za to, da bi prenehali z bojem!» je togotno in razjarjeno zakričal Gvozden.

(Nadaljevanje sledi)